

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KOLDING
LATIN- OG REALSKOLE
1903.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Indbydelsesskrift

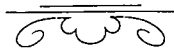
til

Afgangs- og Aarsprøven 1903

i

Kolding Latin- og Realskole.

- I. Fra den gamle Skole. — II. Den højere Almenskole.
III. Skolen og Sundheden.
IV. Oversidderne. — V. Skoleefterretninger.

Kolding.

Fr. Lumbyes Trykkeri.

1903.

Fra den gamle Skole.

1. Majfesten.

Længe efter at den gamle Majfest, der i det 16de Aarhundrede fejredes ved alle latinske Skoler i Danmark, andet Steds var opgivet, holdt den sig ved Kolding lærde Skole. I sit Indbydelsesskrift fra 1822 meddeler Skolens daværende Rektor, Professor Tauber, at ældre Folk i Byen endnu kunde fortælle om denne Fest, som først ophørte omtrent 1750 paa Grund af Rektor Ørsteds Alderdom og Svagelighed. Albert Thura, der var Skolens Rektor fra 1723—1726, giver i sin »Skole-Bog«, som endnu findes i Skolens Arkiv, følgende udførlige Oplysninger om Festen i ældre og nyere Tid.

Om Maj-Grevernes Omgang og deres Maj-Gilde her ved Eolding-Skole.

Som aldtid i Naturen fryder sig ved foraarstiden, og faaer ligesom nyt liv igjen, i det Markene og Skovene begynder da at flæde sig i sin Sommer-dragt, og foraarstager lyst og fornøjelse i alde levende Creatuur; saa have vore forfædre fundet for got at forunde dend Studerende Ungdom

endog paa saadan en tiid, der for alde er yndelig og behagelig, nogen sær glæde og tiidsfordriv. Hvorudover det er bleven sædvanligt, at Disciplerne i de fleeste af vore Skoler har føert Maj i By og dereffter samme Dag holded et Gilde eller Gjestebud, hvilket er skeedt paa Philippi Jacobi¹⁾, eller, hvis løv endda ikke var udsprungen paa Træerne, 8 à 14 Dage dereffter, hvilken Skif og her ved Skolen er bleven holden.

Men, som det tiid effter anden befandtes, at nogen Uskif herved gif i svang, og der undertiden anvendtes paa Gildet aldt for store og for forældrene u-taalelige omkostninger, biev det af lehns-Manden, H. Caspar Marchdanner²⁾ fundet fornødent at gjøre nogen ny Anstalt Aar 1609, hvilken, for en curiositets skyld, herhos oord effter andet indføres:

„Jeg Caspar Marchdaner til Siøgaard, Høveds-Mand
„paa Koldinghuus, gjører hermed vitterligt, at, efftersom
„det haver af lang tiid og mange aar været brugeligt her
„udi Kolding for Ungdommen udi Kolding Skole, at de
„haver om Philippi Jacobi dag føert Sommer i By, og
„holded et Maj-Greve-gilde, som Mand det kalder, og Jeg
„nu kommer udi forfaring, at dermed tilgaar meget uskif-
„ligt med megen befostring for fattige forældre, som end
„gjerne, for deres Børns disciplin og Skole-gang, ville ære
„Skolen, og tienne Skole-tienner og Skole-børn med en
„maadelig foræring til en liden collation eller Gjestebud, og
„saadant haver ej nu her til dags været anseet, mesten
„derfore, at dend eene, som vilde gjøre sin Søns Mai-
„Greve-Gilde, ville være over den anden med befostring,
„med adskillige Rætter og fremmede Øl derpaa at anvende,
„og med mange og adskillige folk dertil at indbyde lade,
„hvorudover mange forældre kunde blive affpendig³⁾ til at
„ville holde deres Børn i Skolen, som vel fornummed er,
„og med tiden meer og meer forfares, og Skolen med tiden

„derover at forsvækkes og forringes. Da paa det at saadant betimelig kunde forekommes, som vel tilbørligt er, og saadan Usikkerhed kunde affkaffes, da haver Jeg, med begge Borgemeisterens, Præsterens og Skolemesterens betænkende, saadant overvejed og for got anseet nogen forordning derom at gjøre, fornævnte Skole til Gavn og beste:

„Først at, efftersom saadan Sædvane været haver af lang tid, at Ungdommen er tilstæd at føre Sommer i By, som mand det kalder, til Philippi Jacobi tide, da, paa det at smaa og unge børn kunde have deraf som en liden tillokkelse til Bogen og bogelig Kunst, er for got anseet, at saadan Brug kunde fremdeles samtykkes og ved sin magt at blive.

„For det andet, at det Krandsse-Gilde med Piger tilforne, at indbyde, til Krandsse at gjøre, og en usikkerlig befestning derpaa at anvende, hvilket en tidlang affkaffed haver været, at det fremdeles stedse og aldtid aldeles skulle affkaffed være og blive.

„For det tredie, at Skolemesteren med Hørerne⁴⁾ skulle have en flittig paa-agtelse, at alding med Børnene sikkerlig tilgaar, med Sang og andet, baade paa Gaden og for got folkes dørre, og derfor tilstikkes de, som derpaa kunde agting have, og at paaminde derom, om sig noget usikkerlig kunde tildrage.

„For det fjerde, at, naar Børnene haver ganged sikkerlig om Byen, som sædvanligt er, at de da forholder sig smuk sikkerligen til det huus, hvor samme Skole-Collation eller Gjestebud skeer.

„For det femte, at i samme Skole-Gjestebud skulle holdes tilbørlig maade, og paa det at saadant ske kunde, da vil Jeg hermed herefter saa at skulle holdes, at ingen Mad og Retter udi samme Gjestebud skulle tilberedes, enten til den eene eller anden, alleeneste at skulle gives hvert fattig

„Barn, som i gaarden bliver sat, en Kogle⁵⁾ og et got
„stykke Flest, efter gammel viis og brug, og saa meget
„Danst⁶⁾.Øl, for 1 β Stobbet⁷⁾ beregnet, som de kunde
„have til deres Nødtørfflighed behov, og vel kunde forraade;
„Jungenlunde til nogen overflødighed eller Drukkenskab i
„nogen maade, hvormed Skolemesteren og Hørerne skulle
„have en flittig Inspection, som de derfor ville forsvare:

„Dernæst at de andre Borger-børn, og de, som større er,
„og sjunger Discant, skal gives hveede-brød og Ost, saa
„hver Persoon bliver given Een hveedebrød og Kringel og
„et Stykke Ost, og at dennem gives en good Tonde Danstøl,
„eller saa meget dennem behøver, til deres nødtørfflighed
„og til en skiffelig glædsfab, foruden overflødighed og drukken-
„skab i alle maade; hvortil Skolemesteren med Hørerne skulle
„være forpligted til at have en flittig opseende, Som de
„derfor ville ansvare, om noget utilbørligt eller uskiffeligt
„sig tildrager; for det tredie, at Skolemesteren og Hørerne
„eller Andre, der kunde være indbuden, skulle intet andet
„forbares eller forsettes, end som et fad med Hveede-brød
„og Kringler og et fad med Ost, og dennem at gives en
„good Tonde dubbelt Danstøl, eller om dend, samme Gjeste-
„bud gjører, ville af sin gode Villie dennem med en Tonde
„Kostoffer-Øl forære; Dog det skal staa til dends egen gode
„Villie, og dog ej derover i nogen maade. Hvorfor jeg
„og aldeles nu ville have forbuded andre at lade indbyde, end
„som med Skole-Tjæner, Prædikanterne og Kirke-Tjænerne
„og Maj-Grevernes forældre; Kom der ogsaa en ærlig
„fremmed Mand uforvarendes til dennem, da ej at skulle
„være formeent hannem paa en Times tiid at indbyde, dog
„intet meere, end dend eene Tonde Øl derpaa at anvendes.

„For det Sjette, at Skolemesteren og Hørerne skulle have
„op'eende, at Skole-børn betimeligen og skiffeligen dimitteres
„og hjemlades.

„For det Syvende, vil Jeg hermed have befaled Skole-

„mesteren som nu er, og herefter kommendes vorder, med
„Præsterne skulle have en flittig inspection og paa-agtelse,
„om saadant skeer, som nu forskreved er, og forholde dend
„betimelig, som samme Gjestebud vedtager at gjøre, at hand
„herefter vider sig at rette, under Ti Dalers straf strax til
„fattige huusarme⁸⁾ at udlegge og betale, om hand noget
„imod disse forskrevne Artikler sig fortager at gjøre eller
„gjøre lade; Eller og, dersom Skole-Mesteren herudi findes
„forsommelig, og ej sig herefter rætter, under samme mulct
„og Straf at skulle findes og dommes. At saa herefter
„holdes skal, som forskreved staar, fornævnte Skole til Gavn
„og beste, haver jeg min secret⁹⁾ heneden under trykt og
„med egen haand underskrevet. Til vittelighed og med
„begge Borgemeisternes, Præsternes og Skolemesterens be-
„segling og egne hænder underskrevet.

„Actum Koldinghuus dend 24. Apr. A^o 1609.

Dende Anordning haver Jeg her i Skole-Bogen vilded indføre, ligesom Jeg fandt dend for mig iblandt andre Skolens mig, ved min ankomst, overleverede Documenter, paa det deraf motte kunde sees, hvorledes ved dend Skolens Sommer-lystighed baade før og efter sliq ny Anstalt er i forrige tider udi mange Aar tilgaaed.

Nu omstunder gaar der med til paa efterfølgende Maade: Der udvelges tre af de smaa Discipler af anden eller første lectie¹⁰⁾, som skal være Maj-Grever, af hvilke dend eene, som er dend fornemteste, er Greve, den anden Baroon, og dend Credie Junker. hvilke Tre-titler disse Unge Personer saaledes deeler imellem sig, at dend, som det eene Aar er Junker, bliver det næstfølgende aar Baroon, og dend, som sidst var Baroon, bliver aaret derefter Greve, hvorfor der gjerne hvert aar antages een Ny Discipel i dend aftrædendes stæd. Dog skeer aldtid sliq baade med Børnenes egen, og forældrenes villie og samtykke, saa at ingen dertil

tages, uden de alleene, som fandt have behag i paa dend dag, at høre saa anseelig en titel, effterdi de vel vide, at dagen dereffter ere de, som de før vare, Discipler i Skolen, og har nedlagt deres høje titel, dend de paa nogle faa Timer kunde fornøjed sig med.

Derpaa, naar dend beskiffede dag i Maj-Maaned er kommen, som til at gaa omkring med Maj-Greverne eragtes belejlig, bliver disse tre Unge Personer meget næt ifklædde og pyntede med smukke Klæder, hvorpaa syes Galluner, som dertil laanes; faar og Gallunerede hatte, og Jueler¹¹⁾ her og der paa sig, til at prunke og stadse med. Maj-Greven faaer og en Krands om armen med adskillige blomster besat; hvilket aldtammen, paa beste maade, skee fandt, plejer at bestyres af Børnenes forældre og Rector, som lader sin Kone (om hand er gift) hjælpe til med at pynte dem, eller og beskiffer andre fruentimmer som effter hans begjæring sig dend umage vilde paatage. Saa snart disse Unge Karle nu ere færdige, forføje de sig hen til Rector, som ledsager dem hen i Skolen, der er aldt Dagen tilforn fejed og med Maj¹²⁾ inden og uden til bepryded; hvorfra de igjen strax ved 9 eller 10 slet om formiddagen tillige med Rector, de tre Collegis og dend gandske Skoles Discipler gaa ud over ald Byen, da Skolen sjunger langs ad gaderne, og især visse Stykker for got folkes dørre, som passe sig paa foraars fryyd og lyst; hvorved der indsamles, hves folk af Gavnildhed vil give til Skolen. — Vil da derforuden Børnenes forældre lade see nogen særdeles Høflighed imod Skolen med Tractamente, skeer det og, at, naar mand kommer til deres Dør, blive de samtlige indbudne og paa et quarters- eller en halvtimes-tiid nyder noget af det, som der forebæres, eller og, om forældrenes Villie og Vilfor det tillader, at de da, naar dend heele omgang om Byen er til ende, bliver indbudne til et Maaltid, hvor og eendeel af Byens fornemteste Indvaanere gjerne pleje at

indbydes tillige med. Ellers samles de til slutning udi Rectors huus, hvor de med Mjød og Kringler eller andet deslige blive gjoorte til gode; hvormed dend hele solennitet har ende, og sluttet med et par dages frihed, som de, der har været Maj-grever, efter Sædvane, forskaffer Skolen hos Rector. De fattige Skole-børn, som i forrige tider, plejede til Maj-grev-Gildet at faa fleff og Brød, faae nu af de indsamlede penge, hver 4 à 6 „ danske, hvorfor de og tilforn skal feje og gjøre reent i Skolen. Videre bekomme Disciplerne ikke af disse penge, men dend øvrige Sum, deeles imellem Rector og Hørerne, som hidindtil har været sædvanligt.

Oplysninger. ¹⁾ 1ste Maj, saaledes kaldet efter de 2 Apostle, Romerkirkens Navn paa den fælles germanske Valpurgisdag, Valborgsdag, eller med lidt mere kirkeligt Tilsnit: Voldermisse. Naar man i det 16de Aarhundrede skrev den 1ste Maj, befandt man sig i Virkeligheden paa den 11te paa Grund af Fejl i Tidsregningen. Se Troels-Lund: Danmarks og Norges Historie VII, 293 ff., hvor der findes en udførlig Fremstilling af den nordiske Majfest. ²⁾ Lensmand paa Koldinghus 1585—1617. ³⁾ utilbøjelige til. Ordet findes endnu hos Hertz: Et Offer III, 5. ⁴⁾ Lærerne. ⁵⁾ En Rundtenom Rugbrød. ⁶⁾ Dansk. ⁷⁾ Bæger. ⁸⁾ Fattige, som ikke gik ud for at tigge. ⁹⁾ Segl. ¹⁰⁾ Klasse. ¹¹⁾ Juveller. ¹²⁾ Bøgeløv. Udtrykket at »maje sig ud« er af samme Oprindelse.

I »Nye Tidender om lærde og curieuse Sager« for 1732 findes en sandsynligvis af Rektor Thura forfattet Skildring af den koldingensiske Majfest. Beretningen stemmer i alt væsentligt med den ovenfor meddelte. Dog siges her, at Majgreven, Baronen og Junkeren ogsaa havde »Juveller paa Hattene« og »smaa Kaarder ved Siden«. »Al Misbrug er herved plat afskaffet; Solenniteten er ganske uskyldig; al den Insolence, som før gik i Svang, vides ikke engang, hvori den bestod, hvilken kom den brave og

af alle berømte Herre, Marchdaner til, at gøre slig Anstalt, som foran er anført. De Forældre, hvis Børn gaae omkring som Grever, Baroner og Junkere, have og, paa den Dag, et Maj-Træ sat uden for deres Døre. Det er vitterligt, at det Kongelige Herskab selv har fundet Behag i at see denne Skolens Solennitet, naar de just paa de Tider har opholdet sig i Colding, og at Skolen derved har fundet sig vel holden.

Majfesten genoptoges i 1899, Kransegildet i 1902.

2. Biskop L. Thuras Bønskrift til Dronningen 1728.

Under Krigene i det 17de Aarhundrede havde den lærde Skoles i 1552 opførte Bygning lidt saa meget, at den til sidst var ganske ubrugelig. A. Thura fortæller, at Skolen var i en saa ussel Forfatning, at en Lærer, i et haardt Vejr, af Frygt for at den skulde falde ned over ham, ved Nattetid i største Hast maatte forlade den og søge Redning hos en god Ven i Nabolaget. Den var saa brøstfældig, at den i 3 Aar fra 1725 til 1728 stod ganske forladt, da man ikke vovede at benytte den til Skolebrug, hvorfor Disciplene maatte undervises i Lærernes private Lejligheder. Af Mangel paa Penge opsatte man imidlertid Restaurationen fra Aar til Aar. Endelig befalede i Aaret 1728 Biskop i Ribe L. Thura, den tidligere Rektor, A. Thuras Fader, at den gamle Bygning skulde nedbrydes og en ny opføres. Man paabegyndte Opbygningen, som det hedder, i Tillid til Guds Forsyn og Hans Majestæts Naade. Desværre slog den sidste Forudsætning ikke til, og da

Bygningen var færdig, manglede man Penge til at betale Haandværkerne med. Under disse Forhold forfattede Biskop L. Thura i Skolens Navn en aller-underdanigst Bønskrivelse til Dronningen. Det er tvivlsomt, om dette ejendommelige Andragende nogensinde er blevet indsendt, i hvert Fald har det ikke hjulpet noget. Kun ved Bidrag af private og et Laan, som optoges af Kirken mod Sikkerhed i dennes Ejendele, lykkedes det efterhaanden at klare Gælden.

Biskop Thuras Bønskrift til Dronningen lyder saaledes:

Stoorn. Allern. Hve Dronning.¹⁾

Jeg stodd paa denne Sted tilforn med Pryd og Ære;
Min Herkomst toorde Jeg bekiendt for hver Mand være:
Dend gyldue Over-skrift,²⁾ Jeg over Døren bar
Paa Danske oversat, i meening dende var:

En Kongelig Gemahl, de Armes Trøst og Skysge
Lood denne skjønne Huus paa sin Befostning bygge;
Thi staar i Ewig floor Dorthæ Store Navn
Som med saa rund en Haand har fremmed Skolens gavn.

Da Hundred aar løb hen, saa blev Jeg til en Staffel,
Og stodd ved Kirken, som et ynkeligt Spektakfel;
Det blev jeg skamfuld ved; thi dukte jeg mig need,
Og ved et langsomt fald en Hver af syyne glead.

Nu staar Jeg atter reist (des³⁾) Gud ske tak!) paa foode;
En anden Phoenix af den førstes aske groode.
Dog blev jeg af mig selv ej sund og Karff og stærk;
Men forskud og credit har gjordt det heele verk.

Jeg staaer da, Just, som dend, der giennem Stadens gader,
I prægtlig Klædning gaar, slaar fra sig sterkt og sprader⁴⁾;
Da ofte Toiet selv, med Underfoor og aldt
I Krammen⁵⁾ staaer endnu, hver Skilling, Ubetaldt.

Jeg forudseer og veed, det Kand ej vare længe,
for Muur- og Commer-Mand mig Nægst vil for Penge
Og Regning Kommer ind paa Bjelker, Kalk og Steen,
Hvor skal Jeg redde mig fra dend Betryk og Meen?

Men vil vor fromme og Kjært-elsfte Landsens Moder
Af Medynk see til mig og Kirkens unge Poder,
Og naadig Kny et Word kun hos Monarken, da
U-fejlsbar hjælpes Jeg, i hvor det kommer fra.

Hvorom udi dend nu af ny opbyggede Kolding Skoles
Navn, i dybeste Underdanighed inderligen og hjerteligen
anholder

Min allernaadigste Dronnings
Allerunderdanigste Tjener og U-afladelige
forbedere hos Gud

L. Th.

Ribe d. 18. Juli 1728.

Oplysninger. ¹⁾ Frederik den 4des Dronning. ²⁾ Til Minde om Christian den 3dies Dronning Dorothea, der i 1552 byggede Kolding lærde Skoles Bygning, var der i Skolens Mur indsat en Sten med en forgyldt latinsk Indskrift, der priste Dronning Dorotheas Gavnildhed. Stenen var allerede paa Thuras Tid bortkommen. Indskriftens Ordlyd er bevaret og citeres af Fyhn Side 98. 2det Vers af Thuras Bønskrivelse er en fri Oversættelse af den latinske Tekst. ³⁾ derfor. ⁴⁾ Smlgn. Spradebasse. ⁵⁾ Krambod.

3. »Kolding Borgeres Præmielegat«.

Der findes endnu adskillige, som mindes »Hans Majestæts kongelige Agent« Jens Peter Wissing, Ejeren af den gamle nu nedrevne Gaard med de mange ituslaaede Ruder paa Hjørnet af Helligkorsgade og Rendebanen. Han var til sin Død i 1867 Byens største Original, en stakkels Mand, der trods sin Titel og sin Rigdom førte en plaget og ulykkelig Tilværelse, altid i Krig med Drengene, der slog hans Ruder ud til Tak for alle de Skillinger og al den Kandis, han ofrede paa dem, altid et let overkommeligt Offer for den første den bedste Bølle, der sønderskar hans Tøj, forurensede hans Mælk, og kastede raadne Æg, Indvolde, Blod og Snavs i Ansigtet paa ham. Forgæves søgte han at skræmme dem med sit »Meld ham«, »Til Sibirien med dem«, og uden Nytte genlød Gaden af hans Angstraab, naar hans Plageaander pinte ham. Ensom og uden Pleje levede han største Delen af sit Liv i det store, forfaldne og urenlige Hus, bange for Indbrudstyre og Mordere, mod hvilke han søgte at værges sig ved Dørkænker, Klokker og Vaaben, som laa ved hans Seng, bange for at der skulde være Gift i den Mad han spiste og den Mælk han drak, i sin Alderdom plaget af Saar paa Arme og Ben, desuden af Gigt, som han forgæves søgte at besejre ved et Utal af værdiløse Gigtkæder.

Endnu lever mange af hans ofte vittige, ikke sjældent onskabsfulde Bemærkninger til hans Uvenner. Ligeledes eksisterer der adskillige Billeder af hans Gaard og af ham selv, det mest kendte er vel Lito-grafiet, der fremstiller ham staaende paa sin Hovedtrappe til højre for Karnappen med de ituslaaede

Ruder, iført sin almindelige Dragt: Morgensko, blaa Klapbukser, hvid Vaskeskinds Undertrøje, Vest, bart Hoved. Han holder højre Haands Tommelfinger i Ærmegabet, stirrer frem for sig og raaber sit bekendte »Meld ham«. Ogsaa paa Pibehoveder fandtes i hans Levetid hans Portræt, en Ære, som frydede ham i høj Grad, da han mente, at den kun opnaaedes af ansete Personer. De bedste Minder, Kolding By har tilbage, er dog hans Legater, givne af den »Ikke-Benævnte«.

Et af disse er »Kolding Borgeres Præmielegat«, som han i Anledning af den ny Skolebygningens Indvielse i 1845 anonymt gav til Kolding lærde Skole. I henvend 60 Aar er der for disse Penge hvert Aar købt for 40 Kr. Boggaver til dem af Skolens Elever, der er flinke i Sang og Oplæsning af danske Vers. Gavebrevet, som findes i Skolens Arkiv, viser ved sin Form, at Giveren var en Særling, ved sit Indhold, at han var en Mand, som havde et godt Hjærte og som baade elskede sit Modersmaal og Skolens Ungdom, selv om denne ikke altid var ham god.

Gavebrevet lyder saaledes:

Gud Velsigne Kongen!!!

J. N. D.!!!¹⁾

Declaration! En Kongelig Obligation!

paa Capital 500 Daler Solv.

udstædt paa Frederiksberg 1. Aug. 1797 af G. Transporteret til Kolding Lærde Skole 12. December 1845, saaledes lydende: „Denne Obligation tilhører med Ejendomsret det paa Kolding Lærde Skoles Indvielses-Dag den 25de October 1845 stiftede „Koldings-Borgeres-Legat“ til Den Lærde Skole. Saaledes at Renterne anvendes til „Præmie-

Belønning", nemlig „ $\frac{4}{10}$ Deele for Sang" og „ $\frac{1}{10}$ Deele for „Dansk Declamation". Som en følge heraf maa Obligationen „**Udveig**" „Sælges" „Pandsfættes" eller paa anden Maade „afhændes eller fravendes" Den Earde Skole i Colding."

Ønsker:

Til Lykke & Velsignelse!

med „Colding Borgeres Legat"!

Ønsker: Rectoren Skal Ene & Allene Befale og Bestemme Præmiernes Uddeling til Hvem Han forgodt befinder, thi „Han har Autoritet". Han skal ogsaa have Magt!

Ønskes: Da Skolens Indvielses-Dag var den 25de Dag, i October Maaned 1845 og Stiftelsens Dagen for „Colding Borgeres Legat" Samme Dag, saa maa Præmie-Uddelingen aarligen skee den 25de October til Minde om Denne for Colding Kjøbstads uforglemelige og Lykkelige Dag! med mindre at Denne Dag indtræffer paa en Søndag, da Løverdags Formiddag forud.

Den Ikke-Benævnte

Slutter med det

Ønske:

Herre Hjelp og Lad Dette

Vel Lykkes!!!

) In nomine dei: I Guds Navn.

Den højere Almenskole.

Ved den i Aar vedtagne Lov om den højere danske Almenskole er den nuværende Realskole- og Latin-skoleundervisning i mange Henseender ændret til det bedre. Den højere Almenskole omfatter Undervisningen fra 11—18 Aar. Den ordnes i nøje Tilslutning til Folkeskolens Undervisning. Drengene og Piger, som har deltaget i en almindelig Folkeskoles Undervisning, enten paa Landet eller i Byen, forudsættes at have tilstrækkelige Kundskaber til at optages i en højere Almenskoles 1ste Klasse. Ved Optagelsesprøven maa der kun prøves i Folkeskolens almindelige Skolefag, særlig i Dansk. For flere Fags Vedkommende — Historie, Geografi og Naturhistorie — forudsættes Modtagelighed for saadan Undervisning, mens Kravene til positive Kundskaber er ret smaa. Der stilles ingen Fordring om Kendskab til fremmede Sprog.

Den højere Almenskole falder i 2 Afdelinger, der hver har sit bestemte Maal.

Mellemskolen er en Barneskole, beregnet paa Undervisningen fra 11—15 Aar. Gennem 4 eetaarige Klasser meddeler den sine Elever en for det givne

Alderstrin passende Almenundervisning, der føres frem til en passende Afslutning. Den afsluttende Prøve i 4de Klasse skal kun angaa det i sidste Aar læste Pensum.

Denne *Mellemskoleeksamen* kan delvis afholdes under offentlig Kontrol.

Mellemskolens Undervisning kan efter den afsluttende Prøve fortsættes gennem en etaarig *Realafdeling*. Denne Realklasse slutter med en helt eller delvis kontrolleret Prøve, der hedder *Realeksamen*.

Umiddelbart til den 4-aarige Mellemskole slutter *Gymnasiet (Ungdomsskolen)* sig. Denne 3-aarige Skole giver sine Elever en fortsat højere Almenundervisning, som tillige afgiver det nødvendige Grundlag for videregaaende Studier. Denne Afdeling afsluttes med *Studentereksamen*.

Mellemskolens Undervisning skal omfatte *Religion, Dansk* (med lette Læsestykker af *Svensk*), *Engelsk, Tysk, Historie, Geografi, Naturhistorie, Naturlære, Regning* og *Matematik, Skrivning, Tegning, Legemsøvelser, kvindeligt Haandarbejde* og *Sang*. Under Naturfagene medtages de væsentligste Træk af *Sundhedslæren* og nogen *Kemi*. Desuden bør, naar Forholdene efter Ministerens Skøn tillader det, Undervisning i *Sløjd* eller andet Legemsarbejde (Havearbejde) samt for Piger i *kvindeligt Husgerning* optages i Fagrækken.

I den *Realklasse*, der kan slutte sig til Mellemskolen som dens Fortsættelse, skal der undervises i *Dansk*, 2 af de nyere Sprog (*Engelsk, Tysk, Fransk*), *praktisk Regning* og *Matematik* (kun paabudt for Drengene), Afsnit af *Naturlære, Historie, Geografi, Naturhistorie* og *Legemsøvelser*. Undervisningsplanen, der foruden de nævnte Fag kan omfatte andre Fag,

bliver for hver enkelt Skoles Vedkommende at fastsætte af Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

I *Gymnasiet* kan der være 3 Linier, den *klassisk-sproglige*, den *nysproglige*, den *matematisk-naturvidenskabelige*. I den klassisk-sproglige Linie undervises der i *Græsk* og *Latin*, i den nysproglige Linie i *Latin*, den matematisk-naturvidenskabelige Linie har intet af disse 2 Fag. Der gives iøvrigt Undervisning i *Religion*, *Dansk* med de øvrige *nordiske Sprog*, *Engelsk*, *Tysk*, *Fransk*, *Oldtidskundskab*, *Historie*, *Geografi* og *Naturhistorie*, *Naturlære*, *Matematik*, *Legemsøvelser* og *Sang*. Med Samtykke af Ministeren skal der ogsaa kunne gives Undervisning i *Legemsarbejde*. Den nysproglige Linie lægger særlig Vægt paa de moderne Sprog, den matematisk-naturvidenskabelige Linie paa *Naturfagene* og *Matematik*.

For at optages i *Gymnasiets* 1ste Klasse maa vedkommende enten have bestaaet Mellemskoleeksamen eller ved Optagelsesprøven fuldt ud godtgøre at være i Besiddelse af den Modenhed og Kundskabsfyldte, som fordres for at bestaa den nævnte Eksamen.

For dem af *Mellemskolens* Elever, der maatte ønske at fortsætte i *Gymnasiets klassisk-sproglige* eller *nysproglige* Linie ordnes en Undervisning i Latin indenfor den almindelige Undervisningstid.

Der skabes ved denne Lov en større Enhed mellem de forskellige Skolearter, saa Overgang fra den ene til den anden finder Sted uden Vanskelighed.

Folkeskolens sociale Anseelse højnes, idet den bliver anerkendt som *Grundskole* til 11 Aars Alderen. Særlig for Forældre paa Landet vil dette have stor Betydning, da de nu kan lade deres Børn søge Landsbyskolen til 11 Aar, uden at de derved sættes

tilbage. Ogsaa i de følgende Aar bliver Optagelse i Mellemskolen forholdsviis let, saa at flinke Børn i 13 og 14 Aars Alderen, naar de faar nogen Privatundervisning, uden Vanskelighed kan gaa fra Folkeskolen over i Mellemskolens højere Klasser.

Ligesom Folkeskolen højnes ved at gøres til Grundskole, højnes Dansk ved at gøres til Hovedsprog. Dette betegner en Fremgang i national Udvikling.

For den nuværende Realskole er denne Lov i flere Henseender et væsentligt Fremskridt. Der lægges Vægt paa Fag som Sundhedslære, Sløjd og kvindelig Haandgerning, mens Undervisningen i fremmede Sprog til Fordel for Dansk opsættes til en senere Alder, da der kan forudsættes en større Modtagelighed for denne Undervisning. Desuden udsættes Fransk, saa der er større Udsigt til at opnaa et tilfredsstillende Resultat i de 2 andre Sprog. Ligeledes er der Grund til at antage, at der vil blive lagt mere Vægt end nu paa Skrivning og Regning, mens Matematik, der for Elevernes Flertal er overmaade vanskeligt og af tvivlsom Nytte, træder i Baggrunden.

Den væsentligste Vinding er dog den Adskillelse, der gøres mellem de to Afslutninger. Indtil nu har almindelig Forberedelseseksamen haft den dobbelte Opgave at skulle være en Afslutning paa Skolens Undervisning og en Foreksamen til senere Studier og Livsstillinger. Da denne Eksamen er saa svær, at den gennemsnitlig først tages af Elever, der er 16½ Aar gamle, er Følgen blevet, at kun den mindre Halvdel af Realskolernes Elever er naaede til dette Maal, mens den større Halvdel er gaaet ud i 2den og 3die Klasse uden en forsvarlig Afslutning paa deres Skolegang.

Den ny Lov raader Bod paa denne Ulempe. Den gør *Mellemskoleeksamen* til en Afslutning paa Barne-skolens Undervisning og giver, da denne Eksamen delvis er underkastet offentlig Kontrol, Afslutningen officiel Garanti som Modenhedsprøve. *Realeksamen*, der afholdes Aaret efter, bliver som den nuværende almindelige Forberedelseseksamen en Forprøve til senere Studier og Stillinger.

Den mest gennemgribende Betydning vil denne Lov dog faa for den lærde Skole. Med Rette udtalte Kultusministeren under Forhandlingerne, at Loven vilde blive en Velgerning for den lærde Skole. Den lærde Skole var naaet til et Standpunkt, hvor det var saa godt som umuligt for den at følge med. Det øvrige Skolevæsen var løbet langt forbi den, og den tabte i Virkeligheden Dag for Dag Sympathi i Folket ved den forældede Maade, som den maatte arbejde paa. Kun ved at ordnes paa en tidssvarende Maade kunde den lærde Skole atter vinde Rod i Folket.

Som Mellemskolen efter Forslaget bygger videre paa Folkeskolens Undervisning, er det fremtidige *Gymnasium* en Fortsættelse af Mellemskolen. Gymnasiet bliver kun 3-aarig, mens Lærdskolens nu er 6-aarig. Først ved 15-Aars Alderen bliver det nødvendigt at træffe Bestemmelse, om Eleverne skal gaa den studerende Vej, mens Valget hidtil har maattet gøres ved 12-Aars Alderen, saa Valget ofte senere viser sig at have været urigtigt, hvorfor mange gaar ud af Lærdskolens Mellemlklasser uden at naa til Maalet. Lærdskolens har derfor maattet arbejde med Elever, af hvilke mange ikke egnede sig for dens Undervisning, og dette har selvfølgelig hæmmet dens Arbejde i høj Grad. Og desuden har

Lærdskolens ved den overdrevne Tid, som Undervisningen i Latin krævede, baade maattet forsømme Undervisningen i almindelig Fag som Modersmaalet og udelade vigtige Fag som Engelsk. Alt dette har nødvendig bevirket, at den lærde Skole stod fremmed for den store Befolkning og fik et Præg over sig af unyttig og for det praktiske Liv skadelig Syslen med ligegyldige Emner, saa at den er bleven stemplet som »den sorte Skole« i Mod-sætning til »Skolen for Livet«. Selv om der har været Overdrivelser i disse Betragtninger og de Angreb, de har givet Anledning til, har de hvilet paa den rigtige Opfattelse, at Almindelig i Barne-skolen er vigtigere end Forberedelse til videnskabelige Studier. Det er derfor et meget stort Fremskridt for Lærdskolens, at denne nu er gjort til øverste Led i den fælles højere Almenskoleundervisning, og at Hovedvægten ved dens Ordning er lagt paa »den fortsatte højere Almenundervisning«, mens Hensynet til de videregaaende Studier først kommer i 2den Række.

Fremskridtet for Lærdskolens Vedkommende bestaar ikke alene i den ændrede Organisation, men ogsaa i, at denne Skole har faaet en ny Retning. Den tidligere Lærdscole havde 2 Linier, en *klassisk-sproglig*, hvor Hovedfagene var Græsk og Latin, og en *matematisk-naturvidenskabelig*, der lagde Hovedvægten paa Matematik og Fysik. Den nye Lov indfører en 3die Linie, den saakaldte *nysproglige*, der bliver fri for Græsk og kun faar en indskrænket Undervisning i Latin, saa at der vindes megen Tid til de moderne Sprog, Engelsk, Tysk og Fransk.

I særlig Grad vil Engelsk og Tysk blive dyrkede paa denne Linie, saa at der baade lægges Vægt paa

den praktiske Tilegnelse af disse Sprog og paa deres Aandsindhold. For alle 3 Liniers Vedkommende vil der blive en fyldigere Undervisning i Historie med Samfundskundskab, Geografi og Naturhistorie, desuden i Dansk med de øvrige nordiske Sprog.

Der har været udtalt Frygt for, at den klassiske Retning vilde lide ved den ny Lov, da 3 Aar var for kort en Tid til en grundig Tilegnelse af de 2 svære Sprog, Latin og Græsk. Der er næppe nogen Tvivl om, at Tallet af de Lærlinge, der gaar den klassiske Vej i Almenskolen, vil blive betydelig mindre end under den nuværende Ordning. Paa den anden Side kan det maaske antages, at det kun bliver de for de klassiske Studier anlagte unge Mennesker, der vælger denne Linie, saa der kan raades Bod paa den kortere Forberedelsestid ved den større Interesse og Modtagelighed.

Derimod vil de 2 andre Linier, og særlig den nysproglige, have store Muligheder for at byde unge Mennesker fra 15—18 Aar en fyldig og for Livet nyttig aandelig Udvikling, saa det fremtidige *Gymnasium* virkelig kan blive en lærerig Ungdomsskole for en interesseret Ungdom. Tyngdepunktet er navnlig i den nysproglige Linie lagt paa den nyere Tids Kultur (Engelsk og Tysk), desuden paa Nutidens Liv og Nutidens Krav (Samfundslære, Fysiologi og Geologi) og paa det nationale Aandsomraade i videste Betydning (*Dansk med de øvrige nordiske Sprog*).

Ogsaa i andre Henseender betegner denne Lov et stort Fremskridt for den højere Almenundervisning i Danmark.

Loven anerkender Fællesundervisningens Princip, saa at Statens Skoler for Fremtiden vil kunne ordnes som Fællesskoler. Da dette Spørgsmaal for 20 Aar

siden forelagdes Statsskolens Rektorer til Overvejelse, var næsten alle afgjort mod at lade unge Piger deltage i Undervisningen. En saadan Forholdsregel stempledes som et revolutionært Skridt, der kunde føre til Forvildelser af den sørgeligste Art. Siden da har Fællesundervisningen gaaet sin Sejrsgang fra By til By og er ikke alene indført i de fleste kommunale og private Realskoler udenfor København, deriblandt ogsaa i oprindelige Pigeskoler, men ogsaa i flere kommunale Latin- og Realskoler, foruden at der forsøgsvis er givet Piger Adgang til Statens Skoler, i de senere Aar i større Omfang, f. Eks. i Ribe lærde Skole. Da Fællesundervisningen efter alles Erfaringer har vist sig særdeles gunstig for Skolernes hele Orden og Disciplin, har Regeringen nu stillet Forslag om og faaet gennemført ved Lov den Bestemmelse, at Statens Skoler i Fremtiden kan ordnes som Fællesskoler, saaledes at der ved disse Skoler ansættes Lærerinder, ligestillede med de nuværende Adjunkter og Overlærere. Der var i Rigsdagen ikke en, som gjorde Indsigelse mod denne Ordning, mens tværtimod Ordførerne for alle Partier udtalte deres Tilslutning til denne Forholdsregel, der blev betegnet som en Retfærdighedshandling mod Pigerne og disses Forældre.

Et andet vigtigt Fremskridt er Udsigten til betydelige Lempelser i det nuværende for Skolerne tids-spildende og for Eleverne nervehidsende Eksamensvæsen. Hele Eksamensordningen vil blive i høj Grad simplificeret, og der vil blive Adgang til Fritagelse for mundtlig Prøve i et eller flere Fag, naar den skriftlige Prøve er bestaaet paa fyldestgørende Maade. Ligeledes vil der rimeligvis blive foretaget Forandringer i det nuværende, ganske forrykte,

Karaktersystem, der giver den laveste negative Karakter Slet ($= + 23$) i et enkelt Fag ligesaa megen Betydning som den højeste Karakter ug. ($= + 8$) i 3 Fag. Man nærer ogsaa Haab om, at der vil blive raadet Bod paa Eksamenstilfældighederne derved, at en før Eksamen afgivet Karakter for Aarets Arbejde faar samme Betydning for det endelige Resultat som Karakteren for Eksamenspræstationen.

Endvidere bestemmer Loven, at fra 1908 kan ingen ved en Statsskole blive ansat som Lærer eller Lærerinde, som ikke har underkastet sig en Prøve i Pædagogik og Undervisningsfærdighed. For hele den danske Lærerstands forsvarlige Forberedelse til sin Gerning vil denne Bestemmelse faa vidtrækkende Betydning.

Loven om den højere Almenskole blev først gennemført efter en meget hidsig Kamp, idet baade den rene Realskole, den københavnske Pigeskole og Flertallet af de klassiske Filologer mente, at Lovforslaget i sin oprindelige Skikkelse truede deres Interesser. Fra Rigsdagens og Regeringens Side vistes der til alle Sider stor Imødekommenhed, saa at alle Parter kunde erklære sig tilfreds ved Loven i dens endelige Skikkelse. Paa adskillige Omraader er denne Lov da fremgaaet ved et Kompromis, saa at de oprindelige rene Linier er blevet udviskede, og saa at Loven, som den nu foreligger, efter manges Mening har svage Punkter. Her skal saaledes gøres opmærksom paa, at de Elever, der melder sig til Optagelse i Gymnasiets 1ste Klasse, ikke blot paa den klassisk-sproglige Linie, men ogsaa paa den nysproglige Linie, skal underkaste sig en Prøve i Latin, saa at der i Mellemskolens øverste Klasse *kan* indrettes en Undervisning i Latin indenfor den

almindelige Fagkreds. Ogsaa Realklassen, der oprindelig var tænkt som en frit ordnet Klasse, har efter manges Mening lidt ved at være omdannet til en etaarig Eksamensklasse i Fortsættelse af Mellemkoleeksamen. Ligeledes er Kravene i Mellemskolen til Undervisningstidens Længde saa store, at der synes at kunne være Fare for, at Børnene bliver overanstrengte. I hvert Fald vil det være nødvendigt for Skolerne at være meget varsomme paa dette Punkt og have deres Opmærksomhed henvendt paa, at Fordringerne til Hjemmeforbereelse og særlig til skriftlige Hjemmearbejder ikke bliver sat for høje.

Trods disse og andre Mangler betegner denne Lov et stort Fremskridt i dansk Skoleliv, og den Omstændighed, at den er fremgaaet ved et Kompromis, saa at den endogsaa blev *enstemmig* vedtaget baade i Landstinget og i Folketinget, vil forhaabentlig berede den en god Modtagelse fra alle Retninger i Skolen og fra Hjemmenes Side, saa den kan komme til at virke til Velsignelse for Ungdommen og til Gavn for Landet.

For Kolding Latin- og Realskoles Vedkommende betyder denne Lov altsaa, at denne Skole for Fremtiden bliver en *højere Almenskole*, omfattende *Mellemskolen*, *Realafdelingen* og *Gymnasiet*. Byens højere Skole vil for 4de Gang i Løbet af 50 Aar faa Navneforandring og i Stedet for *Kolding Latin- og Realskole* komme til at hedde *Kolding højere Almenskole*.

Det fuldstændige Skifte vil tage 7 Aar. For de Elever, som nu er i Latin- og Realklasserne eller i 3u, vil Loven ikke faa nogen Virkning, men disses Undervisning vil blive fortsat efter den gamle Ordning. Derimod vil Eleverne i 2u til Sommer blive

oprykkede i den ny Mellemskoles 1ste Klasse. *Mellemskoleeksamen* vil blive afholdt første Gang i 1907, *Realeksamen* og *Studentereksamen* efter den nye Ordning henholdsvis i 1908 og 1910.

Skolen og Sundheden.

Det svageste Punkt i Loven om den højere Almen-skole er dens ringe Hensyntagen til de hygiejniske Krav, som maa stilles til Undervisningen, for at denne ikke skal virke overanstrengende paa Eleverne. Lovens § 17 tillader en daglig Skoletid paa 6 Timer ogsaa for Mellemskolens Børn. For saa vidt som det daglige Hjemmearbejde bliver det samme i Fremtiden som nu, vil Børn fra 11—15 Aar kunne faa en daglig Arbejdstid paa henimod 9 Timer, mens ansete Hygiejnikere baade i Norden og i Ulandet anser 6 Timer for den passende Arbejdstid i 11 Aars Alderen, og henholdsvis 7, 8, 8½ Timer for de 3 næste Aldersklasser. Spørgsmaalet, som er blevet livlig drøftet i »Vor Ungdom« og i »Ugeskrift for Læger«, var Genstand for Forhandling i Folketinget uden Resultat, ligesom der heller ikke i Landstinget toges Hensyn til en af den danske Lægeforenings Bestyrelse indsendt Adresse, om at den daglige Undervisningstid i Mellemskolen burde indskrænkes til 5 Timer.

Det bliver da en stor Opgave for Skolerne under den ny Ordning at sørge for, at der lægges en Undervisningsplan, som ikke stiller overdrevne Krav til Elevernes Arbejdskraft.

Og det bliver baade for Hjemmet og for Skolen en Pligt at have deres Opmærksomhed henvendt paa, at Børnenes Opdragelse i alle Henseender bliver saa forsvarlig i hygiejnisk Henseende som mulig.

Som bekendt er den danske Skoleungdoms Sundhedsstatistik lidet tilfredsstillende. I 11—15 Aars Alderen er Sygeprocenten for Drengene ca. 30 Procent, for Pigerne ca. 45 Procent. At Pigernes Procenttal er saa meget større, skyldes dels fysiologiske Grunde, dels andre Grunde, Privatundervisning, mere stillesiddende Liv, Korset o. s. v.

Hygiejnikere er i deres Iver for Skolens Reform undertiden for ivrige til at paalægge Skolen hele Skylden for dette Forhold. Meget skyldes Hjemmene. Forældre er ikke altid saa fornuftige overfor deres Børn, som de burde være. Hjemmene burde i mange Tilfælde have et vaagent Øje med, at deres Børn færdedes mere i frisk Luft, at de kom i Seng i god Tid, at de spiste rigeligt om Morgen. Ligeledes burde Hjemmene drage Omsorg for, at Børnenes Hjemmearbejde først fandt Sted 2—3 Timer efter Skoletiden, for at de kunde hvile ud i disse Timer og være friske til deres Arbejde. Ganske forkasteligt er det selvfølgelig, at Børn faar Lov til at komme med til Koncerter, Selskaber og Teaterforestillinger, der berøver dem flere Timer af deres Nattesøvn og drager deres Tanker bort fra deres Pligter, foruden at deres Fornøjelsessyge udvikles paa en saare usund Maade. Toppunktet af Uforstand naas, naar Børn allerede i en ung Alder

vænnens til Alkohol — Børneselskaber med flere Slags Vin — og Nikotin — Cigaretetuier og Cigar-rør som Konfirmationsgaver.

Ganske sikkert har Hjemmenes ofte uforstandige Opdragelse en stor Skyld i Skoleungdommens lidet tilfredsstillende Sundhedstilstand. Men ogsaa hele Skoleordningen, ligefra Organisationen til Undervisningsplanerne og Metoderne, har sin Andel i dette Forhold.

Dette skyldes forskellige Aarsager, den almindelige Overtro paa boglig Kundskabs Overlegenhed i alle Livsforhold, Administrationens strenge Gennemførelse af Eksamenskravene og Skolernes dermed følgende Iver for at tilfredsstille disse, endelig Skolernes gennemgaaende ringe Forstaaelse af alle hygiejniske Spørgsmaal.

I hygiejnisk Henseende har Skolen 3 Pligter over for Eleverne. Den bør udvikle Legemet og styrke den legemlige Modstandskraft. Den bør efter Evne fjerne sundhedsfarlige Aarsager i Skolelivet. Endelig bør den arbejde for, at der kan komme et fagligt Lægetilsyn med Skolen og dens Gerning.

Dansk Skolehygiejne har hidtil væsentligt indskrænket sig til de ydre Forhold, saa der nu i alle bedre Skoler drages Omsorg for, at Lokalerne er tilstrækkelig store, vel oplyste og vel ventilerede, at Materiellet er nogenlunde tilfredsstillende, at Eleverne i Frikvartererne kommer i frisk Luft, at Gymnastikundervisningen kommer til sin Ret.

Der er paa disse Omraader sket betydelige Fremskridt i de sidste 20 Aar, skønt Danmark ingenlunde endnu staar saa højt som adskillige andre Lande i saa Henseende. Særlig er der her i Landet vokset en slem Overtro op paa Gymnastikkens

velsignelsesrige Virksomhed, som om denne uden videre var Lægebod for mange andre Onder. Man har uden videre troet, at den Skole, som gav sine Elever rigelig Gymnastik, herved havde sørget for deres sunde legemlige Udvikling og raadet Bod paa den aandelige Overanstrengelse.

Dette er en stor Misforstaaelse. Kun under visse Forudsætninger bliver Gymnastikken til Gavn for Børnene, nemlig naar den øves med Indsigt og under forsvarlige hygiejniske Forhold. Da Gymnastikøvelserne medfører kraftige Aandedrætsbevægelser, bør først og fremmest den indaandede Luft være ren, uden Støv og Smittekim. Gymnastik i en Luft, der er rigelig mættet med Støv, som hvirvles op fra Gulvet og Madrasserne, er snarere til Skade end til Gavn, og ansete Hygiejnikere har i de sidste Aar rettet stærke Angreb paa Gymnastikundervisning i lukkede Rum, da disse meget vanskeligt tilfredsstiller hygiejniske Krav, og forlangt Øvelserne henlagt til den frie Luft, naar Vejrliget tillader det. Desuden gaar Bevægelsen mere og mere fra den regelmæssige Gymnastik i Retning af frie Legemsøvelser, der baade udvikler Musklerne og desuden aandelige Egenskaber af stort Værd, som Snarraadighed, Mod, Handlekraft, Udholdenhed og Kammeratfølelse.

Men bortset fra dette Forhold beror den hidtidige Overdrivelse af Gymnastikkens Værd ogsaa paa den Misforstaaelse, at en Gymnastiktime skulde være et Hovedmiddel mod aandelig Overanstrengelse.

Nyere Undersøgelser har paavist, at dette er ganske fejlagtigt. Gymnastik er et Arbejde, der medfører Træthed som alt andet Arbejde, i den Grad, at Gymnastik som anstrengende Fag i Skolen staar i

første Række, saa en Undervisningstime efter en Gymnastiktimeste oftest giver et daarligt Udbytte.

Heraf følger ikke, at Skolen skal opgive legemlige Øvelser. Tværtimod. Da den legemlige Udvikling er mindst lige saa vigtig som den aandelige, skal Skolen af al Evne fremme denne, baade ved Gymnastik og andre legemlige Sysler. Men der skal vaages over, at dette sker i Overensstemmelse med Hygiejnens Krav, og at Skolens samlede Arbejde — Gymnastik og andet legemligt Arbejde plus den øvrige Undervisning — ikke stiller overdrevne Krav til Børnenes Arbejdsevner.

Forstandigt ordnet legemligt Arbejde — Gymnastik, Friluftsslege og Sløjd — er et af Skolens Hovedmidler til at fremme Børnenes Sundhed. Et andet Middel er Undervisning i Sundhedslære. Denne Undervisning har allerede tidligere været givet ved mange Skoler, efter den ny Lov *kræves* den overalt i Mellemskolen. Ingen anden Kundskab er i den Grad nyttig for Livet som Kundskab om Legemets Sundhed i alle Forhold. Ikke mindst for Pigerne vil en saadan Undervisning, der tager Sigte baade paa den personlige Hygiejne og paa Hjemmets Hygiejne, hvis den da gives med Indsigt og Takt, være en Velsignelse.

Det er ulige lettere for Skolerne at tilfredsstille disse positive Krav end at hindre alle de sundhedsfarlige Forhold, der direkte eller indirekte kan stamme fra Skolens Arbejde.

Kun, hvis Skolernes Lærere og Lærerinder tilegner sig en grundig Forstaaelse af disse omfattende hygiejniske Forhold og samvittighedsfuldt efter Evne søger at modarbejde Farerne, kan der opnaas gode Resultater.

Vanskeligheden ligger mindre i rent legemlige Forhold som Elevernes Syn og Hørelse, saa de faar de rette Pladser i Klassen, deres gode Legemsholdning i de forskellige Fag — Skrivning, Tegning, Sløjd, Gymnastik — eller deres Renlighedssans, saa der sørges for, at de vasker sig i Skoletiden før visse Timer. Meget mere kommer det her an paa, at hele Undervisningsplanen lægges til Rette med den største Hensyntagen til, hvad der baader Børnene, og at hele Undervisningen gives paa en saadan Maade, at de størst mulige Resultater opnaas uden Børnenes Overanstrengelse.

Skolen og den enkelte Lærer maa her være klare over, at deres Ret til at stille Krav har bestemte Grænser, som ikke maa overskrides. Skolen har ikke Ret til hele Barnets Tid og Arbejdskraft, da Opvækstperioden ogsaa stiller andre Krav, først og fremmest til legemlig Udvikling under Leg og Sysse. Og den enkelte Lærer maa føle sig som et enkelt Led af Skolen, saa at han ikke ved at lægge altfor stærkt Beslag paa sine Elevers Arbejdstid skader Skolens øvrige Arbejde.

Man kan undertiden fra Forældre høre Udtalelser om, at en Skole eller en Lærer ganske vist stiller overdrevne Fordringer til sine Elever, men at Hensigten og den gode Villie er saa smuk, at de bør roses derfor.

Hvis Hensigten og den gode Villie bringer Barnet Fortrød og aandelig Overanstrengelse, fortjener de ikke Ros, men Daddel, da Forstaaelse af en Gerning maa kræves som den nødvendige Forudsætning for enhver, der øver den.

Uvidenhed plejer ikke i noget andet Kald at medføre Ros, ej heller bør da den Skole og den Lærer

roses, som ved forceret Undervisning stræber frem mod glimrende Resultater.

Thi disse glimrende Resultater vindes paa Bekostning af Elevernes rolige Vækst og Udvikling og paa Bekostning af Skolens samlede Undervisningsudbytte.

Den danske Afgudsdyrkelse af straalende Eksamenresultater samt Faglærersystemets ensidige Udvikling har fremmet mange Skolers og mange Læreres Jagen efter hurtigst muligt at opnaa store og imponerende Resultater. Denne Rivalisering har Børnene maattet betale med umoden Viden og slappet aandelig Energi.

Der raades bedst Bod paa disse Ulemper, naar Eksamensvæsenet, som antydet i den ny Skolelov, mildnes, og naar Klasseforstanderinstitutionen indføres som Led i Skolernes Organisation, saa denne i sin Klasse skaffer Klarhed over de forskellige Fags Krav til Hjemmearbejde. Kun saaledes kan det samlede Klassearbejde reguleres. Tillige opnaas herved nøjagtig Kendskab til Hjemmeforbereidelsestiden i de forskellige Klasser. Og først naar Administrationen gennem aarlige Indberetninger fra Skolerne faar Oversigt over, hvor lang Arbejdstiden gennemsnillig er i hele Landet, kan den skride ind og regulere Undervisningen i alle Skoler.

Men selv om Skolerne i mange Henseender staar magtesløse overfor de endelige Eksamenkrav, kan de dog mildne Overanstrengelsen ved at lægge hele Stoffet forstandigt til rette for Børnene gennem fornuftige Undervisningsmetoder. En fornuftig Undervisning lægger Hovedarbejdet paa Skolen og indskrænker herved Hjemmearbejdet. Samtidig fremmes Aandsudviklingen, naar Stoffet tilegnes ad

Forstaaelsens Vej, saa den ødelæggende Renselæsning og Udenadslæren holdes inden for tilbørlige Grænser.

Dette betyder ikke, at Eleverne skal fritages for Arbejde. Tværtimod, de skal opdrages til Arbejde, Pligt og Viljesanspændelse. Men ikke ud over deres Evner. Og ikke til Fortræd for deres sunde aandelige og legemlige Udvikling.

Og Børnene skal ikke blot have Arbejde. De skal ogsaa have Fritid. Naar de har gjort deres Pligt, skal de have Ret til passende Hviletid og frivillige Sysler.

Derfor er det i hygiejnisk Henseende uforsvarligt, naar Skolen foruden det nødvendige Hjemmearbejde ogsaa paalægger Børnene saakaldte »frivillige« Arbejder eller endog som Straf for daarlig Opførsel giver dem Ekstraarbejder for. »Frivilligheden« bliver kun et Skin, idet der skabes usund Rivaliseren mellem Børnene, saa de overanstreges i den Tid, der burde være forbeholdt til at hvile ud i. Og Ekstraarbejder som Straf er pædagogisk set skadelige, da de skaber Ulyst overfor Faget.

Ligeledes bør Børnene have Søndagen og de enkelte Fridage helt fri, og Ferierne bør ikke ødelægges for dem ved Feriearbejder. I saa Henseende kan Sverrig være et advarende og belærende Eksempel. Tidligere krævedes der bestemte Fericarbejder af de ældre Elever. Erfaringerne har vist saa usle Resultater af denne Ordning, at det tvungne Fericarbejde i den ny svenske Skolelov foreslaas afskaffet. For det første har Børnene rigeligt Brug for Ferierne til Hvile og frivillige Beskæftigelser, der forsømmes Aaret rundt, for det andet vil kun de færreste vide at ordne et sammenhængende større aandeligt

Arbejde indenfor et længere Tidsrum. De opsætter det til sidste Øjeblik, jager det daarligt igennem og plages hele Ferien af en daarlig Samvittighed, fordi de ikke har opfyldt en Pligt, som de mangler Forstaaelse af og Initiativ til.

I denne lille Afhandling er kun peget paa enkelte af de Forhold i Undervisningen, der kan skabe usundt aandeligt Arbejde og derved aandelig Overanstrengelse hos Børnene. Der er naturligvis mange andre Omstændigheder, der kan arbejde i samme Retning, Karaktergivning med usund Jagen efter øjeblikkelige gode Resultater, Omflytning i Klassen, Helaarseksaminer, der altfor ofte udarter til Parade-forestillinger, hvor det for Børnene gælder om at lære et bestemt Stof udenad i Løbet af nogle faa Dage for rigtig at kunne brillere i Løbet af 5 Minutter, Halvaarseksaminer, der ødelægger Juleferien fuldstændigt, Privatundervisning i Eksamenstiden og meget mere.

Det er umuligt at faa alt med, Hensigten har kun været at fastslaa nogle almindelige Synspunkter for en Undervisning, der er hygiejnisk forsvarlig og derfor ikke skadelig for Skoleungdommens Sundhed.

Det smukke Ord »en sund Sjæl i et sundt Legeme« er ofte i den højere danske Skole en Talemaade, der stikkes ud ved festlige Lejligheder og glemmes paa Skolens Hverdage. Denne Sætning faar først Sandhed, naar den bliver den bærende Tanke i Skolens Arbejde fra Mandag Morgen til Lørdag Middag.

Oversidderne.

Blandt de mange Fordomme, som Skolen maa kæmpe med, sidder næppe nogen dybere end Forældres og Børns Overbevisning om, at det værste, der kan times en Elev, er at skulle sidde over i en Klasse.

Før Børnene vil Hovedhensynet være Sorg over at skulle skilles fra Kammeraterne og saaret Æresfølelse ved Tanken om at staa tilbage for disse. Forældrene paavirktes af Børnenes Sorg og Skamfølelse og fristes altfor let til at slutte, at, naar deres Søn eller Datter ikke kan følge med den øvrige Klasse, maa Skylden enten ligge hos Skolen, eller ogsaa maa vedkommende Dreng og Pige vel være daarligt begavet. Næsten aldrig kommer et Barn til at sidde over, uden at der fra Hjemmets Side er gjort meget energiske Forsøg paa at faa Skolens Beslutning paa dette Punkt omstødt.

I de haardeste Tilfælde bliver Resultatet vedkommende Barns Udmeldelse og Overflytning til en anden Skole. Oftest forsoner baade Forældrene og vedkommende Elev sig efter nogen Tids Forløb med den bitre Nødvendighed. Og naar der saa er gaaet nogle Maaneder af det ny Skoleaar, er begge Parter i Almindelighed glade ved det, som før fyldte dem med Sorg og Bitterhed.

Skolen har saa mange Erfaringer paa dette Omraade, at den klart kan bedømme hvert enkelt Tilfælde. Men i Almindelighed vil hvert nyt Tilfælde angaa et nyt Hjem, saa Kampen paa dette Punkt

ikke mildnes fra Aar til Aar, men bevarer samme uforandrede Karakter.

Fra Skolens Side er her kun et at gøre. Naar den efter moden Overvejelse har taget sin Bestemmelse, er denne urokkelig. En saadan Bestemmelse tages altid i et Lærermøde af vedkommende Elevers Lærere og Lærerinder, som efter et Aars Undervisning maa antages at have de nødvendige Forudsætninger for at kunne afgøre, om den aandelige Udvikling er til Stede for at Eleven med Udbytte kan deltage i næste Klasses Undervisning. En saadan Bestemmelse tagen i et Lærermøde kan ikke forandres. Det eneste Skolen kan gøre, er at meddele Hjemmet sine Grunde.

Disse kan være af forskellig Art.

Vedkommende Elev kan have været doven i Skoleaarets Løb. Han har ikke gjort sin Pligt, han maa da have sin Straf. Respekten for Skolens Fordringer vilde lide et uopretteligt Tab, om Eleverne saa, at det var Skolen ligegyldigt, om de bestilte noget eller ej.

Naar en vel begavet Elev bliver Oversidder paa Grund af Dovenskab, er dette en Skam for ham og en Sorg for hans Forældre, men Resultatet er en uundgaaelig Følge, der skyldes ham selv. Det bliver da hans Pligt næste Aar at genoprette, hvad han selv har forsømt.

Men det kan ogsaa være Tilfældet, at en flittig Elev ikke magter Arbejdet i vedkommende Klasse, enten fordi han er for ung, eller fordi han ved Sygdom har forsømt Undervisningen en længere Tid af Skoleaaret, eller fordi han er senere udviklet end hans jævnaldrende Kammerater.

Gennemsnitsalderen for de Elever, der tager

almindelig Forberedelseseksamen, er $16\frac{1}{2}$ Aar, for dem, der bliver Studenter, $18\frac{1}{4}$. Kun enkelte meget flittige, vel begavede og tidlig udviklede Elever faar disse Eksaminer, før de er 16 og 18 Aar gamle. Selv om Børn, der er komne tidlig i Skolen, uden Vanskelighed gennemgaar de lavere Klasser, hænder det oftest, at der indtræffer et Tidspunkt, hvor den aandelige Udvikling paa Grund af deres unge Alder ikke slaar til, saa de ikke længer kan præstere det samme Arbejde som deres et Aar ældre Kammerater.

Det samme Forhold indtræder, naar de sættes tilbage paa Grund af Sygdom.

Endelig kan en Elev være saa sent udviklet, at han behøver længere Tid til Skolens Arbejde end hans Kammerater. Dette behøver ingenlunde at være et Tegn paa daarlig Begavelse, det er ofte kun Tegn paa langsommere Vækst. Livets Erfaring viser tidt, at de sent udviklede Børn, naar Tidens Fylde kommer for dem, magter langt mere end de yngre Kammerater, som en Gang var dem overlegne.

For den Slags Børn er det at blive Oversiddere ikke en Skam, ej heller en Straf, men en Velgering. Naar de paa andet Aar gennemgaar det samme Stof, bliver det, som før var svært, let for dem. Medens de tidligere arbejdede med en stadig Følelse af glippende Forstaaelse og Overanstrengelse, mærker de nu, hvorledes deres Kræfter slaar til overfor de samme Krav. Før stod de ofte modløse overfor deres Skolearbejde, fordi Resultatet trods Anstrengelsen var saa kummerligt, nu tager de fat med Frejdighed og Livslyst, og hele deres Væsen faar et Præg af Selvtillid, som er af største Værd for deres fremtidige Udvikling.

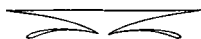
Hvis Skolen havde givet efter for Forældrenes

og deres egne Anmodninger og flyttet dem op i en højere Klasse, vilde de have været ganske ude af Stand til at følge med, de vilde enten have faaet Lede ved deres Arbejde og søgt at klare sig, som de bedst kunde, ved utilladelige Midler, eller de vilde være blevne tvungne ind paa et overanstrengende Arbejde uden tilsvarende Resultat, saa at deres legemlige Sundhed og deres aandelige Udvikling var bleven forkludret.

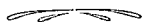
Skolen har saa mange Erfaringer i dette Spørgsmaal, at den er sikker i sin Sag.

Og den glædeligste af disse Erfaringer er de flittige Elevers egen Erkendelse af, at det var til deres eget Gavn, at de blev Oversiddere. De opdager nemlig snart, at de kun har haft Fordel deraf. Deres Glæde ved Skolens Arbejde og deres Udbytte af Undervisningen er vokset, og de har ikke blot ikke mistet deres tidligere Kammerater, med hvem de kan omgaas lige saa frit som før, men de har tilmed vundet ny Kammerater, til hvem de hurtigt slutter sig fortroligt.

Georg Bruun.

Skoleefterretninger.

Skolens Forstanderskab.

Skolen staar under et Forstanderskab paa fem Medlemmer, der vælges for et Tidsrum af seks Aar, idet Kolding Byraad besætter de fire Pladser, Vejle Amts Skoleraad den femte. Følgende Mænd har for Tiden Sæde i Forstanderskabet:

Hr. Kæmner <i>J. O. Brandorff,</i>	} valgte af Kolding Byraad.
-- Sagfører <i>J. L. Hansen,</i> R. af D.,	
-- Købmand <i>A. Jensen,</i>	
-- Borgm. <i>Schjørring,</i> R. af D., Dbm., Fmd.	
-- Proprietær <i>N. Tingleff,</i> Vonsild, valgt af Vejle Amts Skoleraad.	

Eksaminer 1902.

A. Afgangseksamen for studerende.

Denne Eksamen bestodes af:

Ove Knud Bock (Søn af Pastor B., Kolding).

Axel Marius Clausen Hansen (Søn af Sagfører H.,
Kolding).

Medlem af Undervisningsinspektionen Hr. Prof. Dr. phil. *Paludan* deltog i Bedømmelsen af Tysk og Fransk. De af Inspektionen for de øvrige Fag beskikkede Censorer var Hr. Adjunkt Dr. phil. *Mortensen* (Dansk og Oldnordisk), Hr. Prof. *Ellinger* (Naturlære), Hr. Overlærer *Kauffmann* (Græsk), Hr. Skolebestyrer *Bork* (Historie), Hr. Adjunkt *Fledelius* (Latin).

Prøvens Udfald ses af Listen Side 47.

B. Fjerde Klasses Hovedeksamen.

Prøven blev bestaaet af:

Adolf Thomas Friis (Søn af Bogholder F., Aarhus).

Carl Georg Jessen (Søn af Cand. polyt. J., Kolding).

Hans Christiansen Juhl (Søn af afd. Gaardejer J., Kolding).

Georg Christian Klingenberg (Søn af Overportør K., Kolding).

Svante Duvall Rosenmüller Lunddahl (Søn af afd. Sognepræst L., Kolding).

Agnete Dagny Hedevig Michaelsen (Datter af Bogholder M., Kolding).

Martin Larson Mikkelsen (Søn af Uldhandler M., Kolding).

Hans Christian Rossen (Søn af Boelsmand R., Ødis).

Erik Emil Johan Rømeling (Søn af Oberstløjtnant R., Kolding).

Aage Christian Thaysen (Søn af afd. Købmand T., Kolding).

Som beskikkede Censorer mødte Hr. Adjunkt Dr. phil. *Mortensen* (Dansk Stil), Hr. Dr. phil. *Joh. Petersen* (Matematik), Hr. Adjunkt *Krørup* (Fransk), Hr. Overlærer *Kauffmann* (Latin), Hr. Cand. phil. *Hansen* (Geografi). Desuden viste Hr. Borgmester

B. + E.*) Fjerde Klasses Hovedeksamen og Privatisters Eksamen.

Elevernes Navne	Dansk Stil	Latin	Tysk	Fransk	Historie	Geografi	Naturhistorie	Aritmetik	Geometri	Gresk	Naturliero	Points	Points i Afslutningsfagene
Adolf Friis	g+	mg÷	mg÷	mg	mg÷	mg+	mg+	mg÷	mg÷	ug÷	—	73	33 ² / ₃
Carl Jessen	mg	g+	mg+	mg	mg+	mg+	mg	mg+	mg÷	—	mg+	75 ¹ / ₃	33
Hans Juhl	g	mg	g+	mg÷	ug	ug	ug÷	mg+	ug÷	mg÷	—	76	36 ¹ / ₃
Georg Klingenberg	g÷	tg	g	mg÷	mg	g	g	mg÷	g÷	g÷	—	47 ² / ₃	25
Svante Lunddahl .	g÷	g	g	g+	ug÷	mg÷	mg÷	mg÷	tg÷	g	—	54 ¹ / ₃	22 ¹ / ₃
Agnete Michaelsen	mg	mg÷	mg	ug÷	ug	ug÷	mg+	g÷	g÷	mg	—	71 ² / ₃	29 ¹ / ₃
Martin Mikkelsen .	g+	mg÷	mg	g+	ug÷	mg÷	mg+	mg+	g	ug÷	—	72 ¹ / ₃	33
Hans Rossen	mg+	tg+	mg	g	ug÷	mg	ug	ug	g+	mg÷	—	66 ² / ₃	35 ² / ₃
Erik Rømeling . . .	g+	g+	g	g	mg	mg+	mg÷	g+	g	mg÷	—	61 ² / ₃	29 ¹ / ₃
Aage Thaysen	mg÷	g+	mg	g+	mg÷	mg+	ug÷	ug	mg	—	mg÷	73	33 ¹ / ₃
*Martin Schøning	mg÷	tg	ug÷	g+	ug÷	mg+	mg	g÷	g÷	—	g+	56 ² / ₃	24
*Marie Søeberg . . .	mg÷	g+	mg	mg÷	mg+	g+	mg	g+	mg	tg	—	64 ² / ₃	32 ¹ / ₃

Schjørring, Hr. Landinspektør *Pingel*, Hr. Læge *Brødsgaard*, Hr. Læge *Madvig* og Hr. Pastor *Glahn* i Vejstrup Skolen den Velvilje at deltage i Bedømmelsen af Historie, Naturlære, Naturhistorie, Fransk og Græsk.

Prøvens Udfald ses af Listen Side 43.

C. Almindelig Forberedelseksamen.

Følgende Disciple bestod Prøven:

Carl Alexander Christensen (Søn af Købmand J. J. C., Kolding).

Falle Petersen Holm (Søn af fhv. Gaardejer H., Kolding).

Einar Vilhelm Jessen (Søn af Købmand J., Kolding).

Hans Jørgen Juhl (Søn af Translator, Lærer J., Kolding).

Alfred Lange (Søn af Gaardejer L., Hejls).

Gustav Johannes Lind (Søn af Gaardejer L., Bramdrup).

Gottfred Adam Løssl (Søn af Fabrikant L., Kolding).

Inger Nygaard Markussen (Datter af Bestyrer M., Kolding).

Jens Johan Nielsen (Søn af Købmand N., Kolding).

Arthur Petersen (Søn af Murmester P., Kolding).

Ida Marie Schönebeck (Datter af Barber S., Kolding).

Jens Hendrik Vilhelm Alexander Spies (Søn af afd. Sejlmager S., Kolding).

Jes Rudolf Thomsen (Søn af Skibsfører T., Kolding).

Hr. Prof. Dr. phil. *Paludan*, Medlem af Undervisningsinspektionen, deltog i Bedømmelsen af Fransk. Som beskikkede Censorer mødte Hr. Adjunkt, Dr. phil. *Mortensen* (Dansk), Hr. Prof. *Ellinger* (Naturlære), Hr. Docent, Dr. phil. *Ad. Hansen* (Engelsk), Hr. Skolebestyrer *Bork* (Historie), Hr. Dr. phil. *Joh.*

C. Almindelig Forberedelseksamen.

Elevernes Navne	Skriftlig Dansk	Mundtlig Dansk	Engelsk	Tysk	Fransk	Historie	Geografi	Naturhistorie	Regning	Arithmetik	Geometri	Naturaliere	Orden	Points
Carl Christensen	g+	mg-	g+	mg-	-	mg+	mg-	ug-	mg-	g+	g+	mg-	mg	87 ¹ / ₃
Falle Holm	g	mg-	g+	g+	-	mg-	g-	g+	ug	g	tg+	tg	mg-	74
Einar Jessen	mg	ug+	mg+	mg+	mg-	ug	ug	mg+	mg	ug	ug	ug	g+	117 ² / ₃
Hans Juhl	g+	g+	g	g	-	mg+	mg-	mg+	ug	g+	mg	g+	g+	90 ² / ₃
Alfred Lange	g+	mg+	g+	mg+	-	g+	ug-	ug-	ug-	g	g-	mg-	mg-	91 ² / ₃
Gustav Lind	mg-	mg-	mg-	g	g+	g+	mg+	mg+	ug-	mg+	ug-	ug-	mg-	105 ² / ₃
Gottfred Løssl	g+	mg+	mg	mg-	g-	mg+	ug-	ug-	ug	mg-	mg	mg	mg-	105 ¹ / ₃
Inger Markussen	mg	mg+	mg	mg	-	mg	mg	mg+	g+	tg+	g-	mg	mg	96 ² / ₃
Jens Nielsen	g-	g+	g+	g-	-	g	mg	mg+	g	g-	tg+	mg-	g+	72
Arthur Petersen	g	mg	g	g+	-	g	g	mg-	mg	g	g-	g-	mg-	81 ² / ₃
Ida Schönebeck.	mg-	ug-	mg	mg+	-	g+	tg+	mg	g+	g	tg+	g	mg-	88 ² / ₃
Jens Spies	mg-	mg-	mg+	g+	g	ug-	mg	mg	ug	ug-	mg-	ug	mg+	109 ² / ₃
Jes Thomsen	g+	mg	g+	g+	-	mg+	g+	mg+	mg-	ug-	g+	g+	mg-	94 ¹ / ₃

Petersen (Matematik), Hr. Adjunkt *Krørup* (Tysk), Hr. Cand. phil. *Hansen* (Geografi). Hr. Læge *Brødsgaard* viste Skolen den Velvilje at deltage i Bedømmelsen af Naturhistorie.

Prøvens Udfald ses af Listen Side 45.

D. Borgerlig Afslutningseksamen.

Følgende Disciple bestod Prøven ved Udgangen af II R. A.:

Niels Peter Johansen (Søn af afd. Købmand J., Kolding).

Peter Damgaard Petersen (Søn af Købmand J. P., Kolding).

Henry Refslund (Søn af Gaardejer R., Seest).

Prøvens Udfald ses af Listen Side 47.

E. Privatisters Eksamen og Tillægsprøver.

Til 4de Klasses Hovedeksamen indstillede sig som Privatister:

Martin Schøning (Søn af Postmester S., Esbjerg).

Marie Ane Kirstine Zoffmann Søeberg (Datter af Styrmand S., Esbjerg).

Resultatet ses Side 43.

Karen Bruun og *Thora Wimmelmann* bestod Tillægseksamen i Latin og Græsk. *Matthias Dall* bestod Tillægseksamen i Latin, Græsk og Fransk.

Tillægseksamen i Latin for Farmaceuter blev bestaaet i Juni 1902 af *Marie Giede Bøving* og i Februar 1903 — efter ministeriel Tilladelse af 26de Januar 1903 — af *Marie Kristine Oppenhagen*.

F. Skolens Aarsprøve.

Discipeltallet ved Slutningen af Skoleaaret 1901—1902 var 257, idet 6 Elever var udgaaede efter

A. Afgangseksamen for studerende.

Elevernes Navne	Points i Afslutningsfagene	Dansk Stil Bunden Opgave	Dansk Stil Fri Opgave	Dansk og Oldnordisk	Fransk	Tysk	Historie	Latinsk Version	Latin, læst	Latin, ikke læst	Græsk	Naturkøbe	Points	Hovedkarakter
Ove Bock.....	35	g+	g+	g	g+	mg÷	mg	g	g	g+	mg+	mg÷	84 ² / ₃	Første
Axel Hansen..	29 ² / ₃	g+	g	mg+	g	mg	mg+	mg÷	mg÷	mg÷	mg	mg÷	89	Første

D. Borgerlig Afslutningseksamen.

Elevernes Navne	Skriftlig Dansk (regnes dobbelt)	Mundtlig Dansk (regnes dobbelt)	Regning (regnes dobbelt)	Tysk	Engelsk	Historie	Geografi	Naturhistorie	Skrivning	Sløjt	Ouden	Points
Niels Johansen	g÷	mg÷	ug÷	mg	g+	g+	ug÷	mg÷	g	mg	mg	87 ¹ / ₃
Peter Petersen	mg	mg+	ug÷	mg	mg+	mg	mg+	mg÷	mg÷	mg÷	mg	98 ² / ₃
Henry Refslund.....	g	g+	ug÷	g+	mg÷	ug÷	mg÷	mg+	mg÷	ug	mg÷	90 ² / ₃

Programmets Affattelse i 1902. Af disse mødte til Afgangsprøverne, IV Klasses Hovedeksamen og borgerlig Afslutningseksamen 29, ved Aarsprøverne var 166 til Stede. I 1ste—3die F. holdes ingen Aarsprøve. Udfaldet var følgende:

Af V Klasses	2	Disciple	opflyttedes	2
- IV st.	—	12	—	5
- III st.	—	8	—	6
- III R.	—	16	—	12
- II st.	—	10	—	9
- II R.	—	24	—	22
- I st.	—	10	—	9
- I R.	—	14	—	13
- I A.	—	5	—	4
- 3 u.	—	21	—	20
- 2 u.	—	29	—	29
- 1 u.	—	27	—	25

G. Halvaarsprøve i Januar 1902.

1 Discipel var i Sommeren 1902 opflyttet fra III st. til IV st. med det Forbehold, at han i Januar 1903 skulde bestaa en Prøve i Latin og Matematik med $17\frac{1}{3}$ Points for at faa Lov til at blive i Klassen. Da Prøven ikke blev bestaaet, overflyttedes vedkommende Discipel til III st. Kl.

Undervisningen 1902—1903.

Der har været undervist i 479 (509) $\frac{1}{2}$ Timer.
Fagene har været fordelt mellem Lærerne paa følgende Maade:

Faste Lærere.

<i>Bestyreren:</i> Græsk i alle Klasser, 1 Time	
Dansk i I st, 1 Time i 1 u.	19 Tm.
Hr. Lærer <i>Karl Hansen</i> (Skolens Inspektør):	
Religion III st, III R, 1 u, 3 F, 2 F.	
Naturhistorie i IV, II, I st, 1 R, 2 u, 1	
Time i 3 F, 2 Timer i 1 F. Regning 3 u.	
Sløjd II, 1 u.	30 —
Frøken <i>Erna Lorenzen</i> (Skolens Inspektrice):	
Religion II, II A, 1 st, 1 R, 1 A, 3 u, 2 u,	
1 F. Geografi III st, III R, I st, 1 R, 3 u,	
2 u. Skrivning II R, I st, 1 R.	30 —
Hr. Lærer og Translatør <i>Holst</i> (Inspektør	
paa Legepladsen): Tysk i alle Klasser	
undtagen III st. Skrivning III R, II A,	
1 A. 32 Timer og 1 Time Tilsyn ved	
Sammensang.	33 —
Hr. Cand. polyt. <i>Jessen:</i> Naturlære i hele	
Skolen. Tegning i Overklasserne. Mate-	
matik IV, III st, II. Regning IV, II. Geo-	
grafi 1 A.	33 —
Hr. Lærer og Translatør <i>Heeno:</i> Engelsk V	
st, IV st, IV R, III st, II R, I R. Mate-	
matik III R, I st, 1 R. Regning III R,	
II A, I st, I R, I A.	35 —
Hr. Cand. phil. <i>C. N. Hansen:</i> Historie i alle	
Klasser. 31½ Time og 1½ Time til Kar-	
rakterindskrivning.	33 —
Hr. Dr. phil. <i>Moth:</i> Latin i alle Klasser. Tysk	
III st.	33 —
Hr. Lærer <i>Thau:</i> Geografi IV, II. Natur-	
historie III st, III R, 3 u, 1 u og 2 Timer	
i 2 F. Regning 2 u. Sløjd I, 3 u, 2 u.	

Gymnastik med Drengene I, 3 u, 2 u. 32 Timer og 1 Time til Biblioteksudlaan	33 Tm.
Hr. Adjunkt <i>Nissen</i> : Dansk VI, V, IV, III st. III R, I R, 2 Timer i I st og 2 Timer i 2 u. Regning 1 u, 3 F. Kunsthistorie VI og V	33 —
Hr. Cand. mag. <i>Brusendorff</i> : Fransk i alle Klasser. Engelsk III R. Dansk 3 u og 5 Timer i 1 u.	33 —
Frøken <i>Marie Teisen</i> : Dansk II, II A, I A og 3 Timer i 3 F. Naturhistorie II A og I A. Geografi 1 u. Skrivning 3 u og 2 u. Teg- ning 3 F og 2 F. Haandgerning 3 u, 2 u. 32 Timer og 1 Time Tilsyn ved Biblioteksudlaan	33 —
Fru <i>Anna Hansen</i> : 4 Timer Dansk i 2 u, 6 Timer i 3 F, 3 Timer i 2 F. Regning 1 F. Engelsk II A og I A. Haandger- ning II, I, 1 u, 3 F, 2 F, 1 F. 1 Time Anskuelsesundervisning i 1 F. 30 Timer og 3 Timer til Indskrivning i Censurbøger	33 —
Frøken <i>Lauridsen</i> : Dansk 1 F og 4 Timer i 2 F. Geografi II A. Regning 2 F. Skrivning 1 u, 3 F, 2 F. 2 Timer An- skuelsesundervisning i 3 F, 1 Time i 2 F, 2 Timer i 1 F. 1 Time Tilsyn med Sang i 1—3 F. 3 Timer til Indskrivning i Censur- og Karakterbøger	33 —

Timelærere.

Hr. Pastor <i>Kjørboe</i> : Religion VI—IV	2 Tm.
Hr. Kordegn <i>Schmidt</i> : Sang i hele Skolen	7 —
Hr. Stabssergent <i>Street</i> : Gymnastik med Drengene i VI—II	12 —

Undervisningstimernes Fordeling paa de enkelte Fag.

Fagene	1	2	3	1	2	3	1 st.	1 R.	1 A.	II			II A.	III st.	III R.	IV			V og VI						
	F.	F.	F.	u.	u.	u.				st.	F.	R.				st.	F.	R.	V	F.	R.		V	F.	VI
Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	(2)	..	2	..	(2)	1	1	..	1	..	1	..	1	..	24		
Dansk (Oldnord.)	6	7	9	6	6	5	3	3	(4)	..	2	1	(4)	2	3 ^{1/2}	..	2	1 ^{1/2}	2	2	2	2	67		
Tysk	6	..	3	3	3	..	2	..	3	2	3	..	2	1	..	2	1	..	31		
Fransk	5	3	3	..	3	1	2	2	..	19		
Engelsk	3	2	4	2	1	4	1	..	4	1	22		
Latin	7	7	..	7	3	5	2	..	31		
Græsk	4	..	5	2	4	2	..	17		
Historie	2	3	2	2	2	3	..	2	..	3	2	3	..	2	1 ^{1/2}	1	2	1	..	31 + 1/2		
Geografi	2	2	2	2	2	2	..	2	..	3	2	2	..	2	23		
Naturhist. (Anskuelsesunderv.)	5	3	3	2	2	2	2	2	3	..	2	..	3	2	2	..	2	35		
Matematik	4	4	4	4	4	..	5	25		
Regning	4	4	5	5	5	5	1	1	(4)	..	1	1	(4)	..	3	..	2 ^{1/2}	41 ^{1/2}		
Naturlære	(1)	(1)	..	2	..	2 ^{1/2}	1	2	1	9 ^{1/2}		
Alm. Litteratur- og Kunsthist.	1	1		
Skrivning	..	2	2	3	3	3	1	2	(2)	1	(2)	..	1	20		
Tegning	..	2	2	(1)	(1)	[1]	1	8		
Sang	(1)	(1)	(1)	1	1	1	1*+(1)	1*+(1)	1*+(1)	1**+(1)	..	1**+(1)	..	1**+(1)	7+2		
Gymnastik	2	2	2	3	(3)	(3)	[4]	[4]	[4]	..	(4)	..	(4)	[4]	[4]	..	(4)	..	(4)	..	(4)	..	28+15		
Haandarb. (Sløjd)	(2)	(2)	[2]	[2]	2	2	(2)	(2)	(2)	..	[2]	..	[2]	12+10		
	22	25	28	28	29	33	33	33	35	10	25	8	36	34	33 ^{1/2}	16	20	14	11	25	11	479(509)			
																							+ 1/2		

1 A har haft Sang, Gymnastik og Sløjd (Haandarbejde) sammen med I st. og 1 R og Tegning sammen med 1 R. II A har haft Tegning sammen med II R, Sang, Gymnastik og Sløjd (Haandarbejde) med II. 1 A har haft Religion, Dansk, Regning, Naturlære og Skrivning sammen med II A. Pigerne i 1 u og 3 F har haft Haandarbejde sammen, 2 F og 1 F har haft Fællestimer i samme Fag. De fransklædende Elever i Realklasserne har haft Fransk sammen med Eleverne i de tilsvarende studerende Klasser. Pigenes Gymnastik ledes i alle Klasser af Lærerinder, i Overklasserne er den fuldstændigt skilt fra Drengenes.

Fru <i>Heeno</i> : Gymnastik 1 u og med Pigerne II, I, 3 u, 2 u	14 Tm.
Frøken <i>Schiørring</i> : Gymnastik 3 F, 2 F, 1 F og med Pigerne i V, IV, III	10 —
Fru <i>A. Hagerup</i> , Fru <i>Th. Hansen</i> og Hr. Cand. theol. <i>Juhl</i> har haft Vikartimer.	

Oversigt over Aarets Arbejde.

Religion.

- 1 F. Mundtlig gennemgaaet de vigtigste Fortællinger i den gl. Pagt.
- 2 F. Passende Afsnit af det gl. og ny Testamente er fortalt og genfortalt. Enkelte Smaavers lærte udenad.
- 3 F. Nærmest som i 2 F, dog i en mere omfattende Form. Enkelte Salmer.
- 1 u. Gennemgaaet det ny Testamente uden Bog. Kirkeaaet lagt til rette (Jul, Paaske og Pinse). Nogle Salmer.
- 2 u. Nic. Nielsens Bibelhistorie. Den ny Pagt. Lært 15 Salmer. Trosbekendelsen.
- 3 u. Nic. Nielsens Bibelhistorie. Den ny Pagt. Lært 18 Salmer.
- I A. Nic. Nielsens Bibelhistorie. Aposteltiden samt Fortællinger fra Kirkehistorien. 8 Salmer. Balslevs Lærebog: 3die og 1ste Hovedstykke.
- I (st og R). Nic. Nielsens Bibelhistorie. Den ny Pagt samt Aposteltiden. 10 Salmer. Balslevs Lærebog: 2det Hovedstykke.
- II A som I A.
- II. Nic. Nielsens Bibelhistorie. Den ny Pagt. Aposteltiden. Fortællinger fra Kirkehistorien. 9 Salmer. Balslevs Lærebog: 3die og 1ste Hovedstykke.
- III (st og R). Bønnen og Sakramenterne nærmest efter Balslev. Hyppig Henvisning til og Oplæsning af det ny Testamente til Stadfæstelse og Oplysning. Desuden

Salmedigtningen, Salmebogens Ordning og Indhold, Kirkeaaaret.

IV. Paulus' Brev til Filippenserne er gennemgaaet samt Slutningen af Paulus' Historie efter Apostlenes Gerninger.

V & VI. Sidste Halvdel af Lukas' Evangelium er læst.

Dansk.

1 F. Bogstaverne indøvede efter Lydmetoden. Læsning efter Schneckloths A. B. C. Afskrivning efter den store Tavle.

2 F. Læsning efter M. Damms A. B. C. og Læsebog. Vers 1 Time, Stil 3 Timer ugentlig.

3 F. Oplæsning og Genfortælling efter Slomanns Læsebog I. Stil 3 Timer ugentlig.

1 u. Oplæsning, Genfortælling og Afskrivning efter Slomanns Læsebog I og II. Nogle Vers udenad. Stil 2 Gange ugentlig.

2 u. Oplæsning og Genfortælling efter Kellers Læsebog for det 5te Skoleaar. Nogle Vers udenad. Stil 2 Timer ugentlig.

3 u. Oplæsning og Genfortælling efter Kellers Læsebog for det 6te Skoleaar. Nogle Vers udenad. Stil 2 Gange ugentlig.

I A. Som II A. Grammatiken er kun delvis læst.

I R. Oplæsning og Diktatstile efter Bondesen og Vestergaards III Del og S. Müllers fortællende Digte. Sprog-lære efter Bæk. 30 Stile. Litteraturlæsning (Ingemann, Bjørnson, Hostrup, Drachmann).

I st. Som I R. Litteraturlæsning (Heiberg, Blicher, Hostrup, Ingemann, Drachmann).

II A. Oplæsning efter Bondesen og Vestergaards III Del og S. Müller: Fortællende Digte. Bæks Grammatik. 30 Stile. Litteraturlæsning (Holberg, Heiberg, Hostrup, Blicher).

II. Omtrent som II A. 30 Stile. Litteraturlæsning (Heiberg, Hostrup, Hauch, Blicher).

III st. Oplæsning af Digterværker af Holberg, Ewald, Wessel, Øhlenschläger, Heiberg, Henrik Ibsen o. a. 20 Stile.

III R. Oplæsning af Digterværker af Wessel, Øhlen-

schlæger, Heiberg, Chr. Winther, Paludan-Müller o. a. Analyse. 20 Stile.

- IV. Gennemgang af Holberg: Den pantsatte Bondedreng og Henrik og Pernille, Wessel: Kærlighed uden Strømper (i Udvalg), Ewald: Fiskerne (i Udvalg), Øhlenschlæger: Guldhornene, Hakon Jarls Død og Dina, Grundtvig: Harald Blaataand og Palnatoke, Blicher: Hosekræmmeren, Heiberg: Syvsoverdag, Hertz: Kong Renés Datter (i Udvalg), Poul Møller: Licentiaten, Chr. Winther: Sjælland og Et Farvel, Paludan-Müller: Den ottende Kunst, Hostrup: Genboerne (i Udvalg), Schandorph: En behagelig Juleaften, Drachmann: En Nutidssaga og andre Ting, som ikke opgives til Eksamen. Udvalgene efter S. Müllers Haandbog. Realisterne Analyseøvelser i Særtimerne. 18 Stile.
- V & VI. Litteraturhistorien til Dels efter S. Müller. Holberg udførligere. 16 Stile.

Oldnordisk og Svensk.

- V. Wimmers Læsebog S. 1—53. Bruun og Ottosens svenske Læsebog i Udvalg (60 Sider). Sproglære efter Wimmer.
- VI. Wimmers Læsebog S. 26—36; 74—118; 132—135. Sproglære efter Wimmer. Lidt Sproghistorie.

Tysk.

- 3 u. Kaper og Simonsens Læsebog for Begyndere Side 1—96 læst og repeteret.
- I A. Kapers Læsebog S. 1—48 (undtagen Stykkerne 5, 6, 13). 1 Time om Ugen repeteret Læsebog for Begyndere.
- I (R og st). Kapers Læsebog S. 1—67. Af Formlæren er læst Hjælpeverberne, I Konjugation med Afvigelser og II Konjugations Verber.
- II A. Kapers Læsebog Stykke 17—21. Derpaa repeteret forfra (undtagen 5, 6, 12, 13). 1 Time om Ugen er brugt til Repetition af Læsebog for Begyndere.
- II. Skoubøe: Læsebog for Mellemkl. S. 63—130. Af Formlæren er læst Substantivernes Bøjning. Verberne repeteret. Adjektivernes Bøjning.
- III R. Kapers Læsebog S. 131—207. Formlæren repeteret. Af Syntaksen er gennemgaaet til Konjunktiv.

- III st. Kapers Læsebog S. 140—179, 214—267. Hauffs Märchen: Das Gespensterschiff, Die abgehauene Hand. Formlæren og det væsentligste af Syntaksen.
- IV. Kapers Læsebog S. 207—249. Derpaa repeteret fra S. 131—249. Grammatiken repeteret. En Time om Ugen er brugt til Ekstemporallæsning. Maanedslæsning: Hauffs Märchen.
- V & VI. Skouboes tyske Læsestykker S. 101—111, 117, 128, 159—170. 1 Time ugentlig Ekstemporallæsning (70 Sider). Grammatiken repeteret. Maanedslæsning: Hauff: Die Sägerinn, Jud Süsz.
- VI. Schiller: Marie Stuart (45 Sider).

Fransk.

- I st (+ 4 Elever af I R). Michelsen: Fransk for Begyndere; de danske Stykker skrevne som Stile; nogle Stykker udenad. Prah! Franske Prosastykker I (ca. 15 Sider).
- II st. Prah! Franske Prosastykker, S. 20—ud (flere Stykker oversprungne). Cohen og Kaper: Fr. Læsestykker for Melleml. (ca. 15 Sider). Nielsens Grammatik. Ca. 30 Stile, paa skolen og hjemme, efter Jungs Stiløvelser.
- III st (+ 10 Elever af III R). Cohen og Kaper: Fr. Læsestykker for Melleml., S. 83—133, 164—176. Nielsens Grammatik.
- IV st (+ 2 Elever af IV R). Cohen og Kaper: Fr. Læsestykker for Melleml., S. 83—213. Til Eksamen opgiver IV st S. 91—104, 133—164, 176—213, IV R tillige S. 104—110, 125—127. Nielsens Grammatik. Ekstemporalt: Baruël: Lectures historiques I (ca. 25 Sider).
- V st. Bovien og Høpfner: Fr. Forfattere II (ca. 100 S.). Gast. Boissier: Cicéron et ses amis (30 Sider). Prah! Fr. Poesi (30 Sider). Ekstemporalt: Baruël og Trier: Fr. Litteratur før 1830 (55 Sider). 1 Stil ugentlig efter Jungs Stiløvelser. Jungs Grammatik.
- VI st. Bovien og Høpfner: Fr. Forfattere II (65 Sider). Alph. Daudet: Contes du Lundi (40 Sider). G. Boissier: Cicéron et ses amis (60 Sider). Prah! Fr. Poesi (80 Sider). Ekstemporalt: Baruël og Trier: Fr. Litteratur før 1830 (75 Sider). Bovien og Høpfner: Fr. Forfattere II (40 Sider). 1 Stil ugentlig efter Baruëls Eksamensstile. Jungs Grammatik.

Engelsk.

- I A. Jespersen og Sarauw: Engelsk Begynderbog I (til Side 55).
- I R. Jespersen og Sarauw: Eng. Begynderbog I helt ud. Listovs Ledetraad II Stk. 1—30. Stil og Diktal paa Skolen.
- II A. Jespersen og Sarauw: Eng. Begynderbog fra S. 50 Bogen ud samt flere Stkr. af The Queen Infant Reader.
- II R. Jespersen og Sarauw: Eng. Begynderbog II Side 1—89. Listov: Læsest. II Afd. Stk. 30—80, de danske Stykker er skrevne som Stile. Formlæren efter Løkkes lille Grammatik.
- III R. Jespersen og Sarauw: Eng. Begynderbog II Side 67—123. Listov: Eng. Forf. I S. 1—56. Listov: Læsest. II Stk. 86 ud, de danske Stykker skrevne som Stile; ca. 10 Versioner efter Nissens Opg. til eng. Versioner. Lunds Grammatik.
- III st. N. Bøgholm og Otto Madsen: Eng. Læsebog S. 1—65.
- IV R. Listov: Eng. Forfattere I Hefte S. 68—97. A. Boyesen: Eng. Digte S. 2—11, 15—16, 19—21, 22—23, 24—28, 30—36, 41—44, 48—50, 59—60. Repeteret en Del af det tidligere læste. Ekstemporallæsning: Kron: The little Londoner S. 1—107, 128—155. Formlære og Syntaks efter Lunds Grammatik med Tilføjelser. Version hveranden Uge efter Nissens Opg. til eng. Version. Til Eksamen opgives: Listov: Udvalg af eng. Forfattere I S. 2—92. Boyesen: Eng. Digte S. 1, 3—10, 15—16, 18—24, 29, 30—34, 50—54, 59—60.
- IV st. Listov: The English Reader S. 21—75. Formlære efter Rosings Grammatik.
- V. N. Bøgholm og Otto Madsen: Eng. Læsebog I Side 63—117.

Latin.

- II. Mikkelsens Læsebog. Cæsar: De bello Gallico I Kap. 1—10. Ca. 15 Stile efter Iversens Stiløvelser.
- III. Hauch II, III,A: S. 1, 3—7, 8—27. Ovid: De fire Tidsaldre, Deucalion og Pyrrha v. 1—95. En Hjemmestil og en Skolestil om Ugen.
- IV. Hauch III,A: S. 21—41, 44—63, 67—99, 108—112, 124—151.

Ovid (Levys Udvalg): 2, 3, 4, 10, 14, 16. Til Eksamen opgives: Hauch III.A: S. 8—36, 44—47, 67—99, 124—129. Ovid: 2, 4 (v. 1—85), 9, 16. Formlæren efter Linderstrøm-Lang. Syntaksen efter Madvig. 1 eller 2 Hjemmestile om Ugen.

V. Livius XXII Kap. 1—30. Sallusts Catilina Kap. 17—61. Tacitus Annaler (ved Bricka og Thomsen) I, XIV, XVII—XXII. Cicero: In Catilinam I og II. Vergils Æneide IV. Horats' Epistler I, 1—10; Oder I, 3, 12; III, 13, 14, 18, 25, 28, 30; IV, 1, 2, 5, 7, 11—13. Ekstemporallæsning efter Henrichsens latinske Opgaver, desuden nogle af Plinius' Breve. Antikviteterne efter Thomsen. Rafns latinske Litteraturhistorie. En Version om Ugen efter Henrichsens Opgaver og Thoresens Eksamensversioner.

VI. Livius, Sallust og Tacitus som V. Madvigs Carmina Selecta: Lucretius 1—3. Vergils Æneide IV. Horats' Epistler I, 1—10; Oder I, 1—5, 7—10, 12—14, 17, 19—27, 29—31, 33—34, 36—38; II, 3, 4, 6—10, 12—14, 16; III, 8, 9, 11, 13, 14, 18, 25, 28, 30; IV, 1, 2, 5, 7, 11—13. Ekstemporallæsning efter Henrichsens latinske Opgaver, desuden nogle af Plinius' Breve. Antikviteterne efter Thomsen. Rafns Litteraturhistorie. En Version om Ugen efter Thoresens Eksamensversioner I og II. I Fjor er læst: Seneca: Epistolæ ad Lucilium (Gertz). Cicero: Pro lege Manilia, Pro rege Dejotaro, In Catilinam I og II, Cato Major undtagen Kap. 12 og 15. Madvigs Carmina Selecta: Catullus 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12; Tibullus 1, 2; Propertius 1, 3, 4; Ovid 2, 5, 6, 7; hele Martial. Horats' Satirer I, 4, 5, 6, 9; II, 1, 6; Epistler I, 11—20. Til Eksamen opgives: Seneca: Epistolæ ad Lucilium. Cicero: In Catilinam I og II. Sallusts Catilina Kap. 17—61. Tacitus' Annaler (Bricka og Thomsen) XVIII—XXII. Vergils Æneide IV. Horats' Epistler I, 1—10; Satirer I, 9; II, 1. Madvigs Carmina Selecta: Lucretius 1—3. Horats' Oder (det læste). En Elev opgiver af Cicero Tuscul. I Kap. 29—33, pro S. Roscio Kap. 1—20. For Horats Sat. II, 1 og Lucret's opgiver han Carmina Selecta: Ovid 1, 3, 9 og hele Martial.

Græsk.

- III. Hudes Grammatik og Elementarbog. Xenophons Anabasis VII Kap. I og III 21—48.
- IV. Xenophons Anabasis III og IV Kap. 7₅ til 8₂₃. Iliaden XVII 1—500.
- V. Herodot i Levys Udvalg Side 57—122. Platons Apologi. Iliaden VI, IX. Odysseen VI. Græsk Lyrik som VI.
- VI. Herodot VII 1—35, 37—56, 58—60, 100—127, 131—196, 198—238, VIII 1—7. Platons Apologi og Kriton. Iliaden VI og IX. Odysseen VI. Græsk Lyrik efter Petersens Anthologi 2den Udgave: Tyrtaios 2—4, Minnermos, Solon, Theognis 1—3, 5—8, Side 16—18, Alkaios, Sappho, Side 29—30, Simonides. 2 Elever særskilt: Xenophons Oikonomikos Kap. I—XI, Iliaden XXIII, Odysseen XIX. 1 Elev særskilt: Xenophon i Schenkls Chrestomathi 1893 Side 81—86 og 115—134. Iliaden I. Odysseen IV.

Historie.

- 1 u. Ottosen: Børnenes Fædrelandshistorie til Reformationen.
- 2 u. Samme Bog fra Reformationen til Frederik den Syvende og af Børnenes Verdenshistorie Oldtiden og Middelalderen.
- 3 u. Samme Bog fra Reformationen og ud. Fædrelandshistorien fra Frederik den Syvende og ud.
- I A. Bang og Ellingers Lærebog i Danmarks Historie.
- I st. Blochs Lærebog for Realskoler: Oldtiden og Middelalderen til Korstogene.
- I R. Samme Bog: Oldtiden.
- II. Samme Bog: Middelalderen og Norden til Kalmarunionen.
- II A. Ottosen: Børnenes Verdenshistorie fra Reformationen og ud. Bang og Ellingers Danmarks Historie fra Frederik den Tredje og ud.
- III. Blochs Lærebog for Realskoler: Nordens Historie fra Reformationen til 1792 og alm. Verdenshistorie fra samme Tid til den franske Revolution.
- IV R. Blochs Lærebog for Realskoler I og II.
- IV st. Nordens og den nyeste Tids Historie efter samme Bog.
- V har i en ugentlig Særtime læst Nordens Historie til 1814 efter Thriges mindre Lærebog.

VI har i sin ugentlige Særtime repeteret Nordens Historie til 1814 efter Thrige og for Tidsrummet efter 1814 læst og repeteret Ottosens Bog til Brug ved den højere Undervisning.

V og VI. I Fællestimerne er gennemgaaet Middelalderen efter Blochs Bog for Realskoler, den nyere og nyeste Tid efter sammes Bog for de lærde Skoler samt Thriges mindre Lærebog i den gamle Historie.

Alm. Litteratur- og Kunsthistorie.

V og VI. Græsk Kunst og lidt om romersk Kunst. Renæssancen. Aischylos' Agamemnon.

Geografi.

1 u. Landene med Hovedstæder i Europa gennemgaaet mundtlig. Danmark med Bilande udførligt.

2 u. Madsen og Bøving Petersen II: Asien, Afrika, Amerika.

3 u. Samme Bog: De fremmede Verdensdele.

I A. Samme Bog: Europa med Undtagelse af Balkanhalvøen. I (R + st). Dahlberg Nr. 1: Nord-, Øst-, Mellemeuropa.

II A. Madsen og Bøving Petersen II: De fremmede Verdensdele, Nordeuropa, Tyskland, Frankrig, Storbritannien.

II. Dahlberg I: Fra Frankrig til Bagindien.

III (R + st). Dahlberg I: Asien, Nord-, Øst-, Mellemeuropa.

IV. Det løvbefalede Pensum. Dahlberg I.

Naturhistorie (Anskuelsesundervisning).

1 F. Samtale om Husdyrene og kendte Dyr og Fugle fra Mark og Skov.

2 F. Samtale om kendte Dyr, Aarstiderne, det vekslende Dyre- og Planteliv og Arbejder i Have, Mark, Skov og paa Havet.

3 F. Typiske Former af Dyr og Planter har været Genstand for Samtale og Forklaring.

1 u. Botanik: Forklaring over Planternes forskellige Dele. Pattedyrene efter Balslev.

2 u. Zoologi: Fra Fuglene til Insekterne efter Balslev. De almindeligste Planter efter Naturen.

- 3 u. Zoologi: Leddyr og Bløddyr efter Feddersens Bog. Plantebestemmelser efter Naturen.
- I A. Zoologi: Boas' Bog forfra til Krybdyr. Botanik: Poulsens Bog forfra til Slægtslæren.
- I (st og R). Zoologi: Fra Mennesket til Fuglene efter Boas og Mortensens »Vort Legeme«. Et Afsnit af den alm. Botanik efter Poulsens Bog. Plantebestemmelser.
- II A. Zoologi: Boas' fra Krybdyrene og ud, Mennesket er gennemgaaet. Botanik: Fra Slægtslæren og ud.
- II. Zoologi: Fra Fuglene til Leddyrene efter Boas. Botanik efter Warmings Bog. Plantebestemmelser.
- III (st og R). Zoologi: Leddyr og Bløddyr efter Boas. Efter Poulsens Botanik: Fra de helkronede og Bogen ud.
- IV. Det lovbefalede Pensum efter Boas og V. A. Poulsen. Der er foretaget botaniske Udflugter udenfor Skoletiden. Eleverne i Overklasserne har hver sit Eksemplar af Trydes Flora til Hjælp ved Plantebestemmelser.

Matematik.

Julius Petersens Lærebøger.

- I (R + st). De fire Regningsarter og Polynomiers Division samt Ligninger af 1ste Grad med een ubekendt. Geometri: 1ste Kapitel. Ca. 100 smaa og lette Hjemmeopgaver.
- II. Algebra: Ligninger af 1ste Grad med een ubekendt, Proportioner, Decimalbrøk, Potens. Geometri: til Kap. III. 85 Hjemmeopgaver.
- III R. Algebra: Rod, Ligninger af 2den Grad samt Differensrækker. Geometri: fra Kap. III til § 130 med Undtagelse af Cirkelperiferiens Længde. 90 Hjemmeopgaver.
- III st. Algebra: Rod, Ligninger af 2den Grad: Geometri: Fra III Kap. til § 130 med Undtagelse af Cirkelns Periferi og Areal. 150 Hjemmeopgaver.
- IV. Algebra: Rækker, Logaritmer, Rentesregning, største fælles Maal og mindste fælles Mængdefold. Geometri: Cirkelns Periferi og Areal, §§ 130 og 131. Repeteret det hele Pensum. 120 Hjemmeopgaver.

Regning.

- 1 F. De fire Regningsarter til 10 med benævnte og ubenævnte Tal. Mest Hovedregning.

- 2 F. De fire Regningsarter med ubenævnte Tal til 50. Mest Hovedregning.
- 3 F. De fire Regningsarter med ubenævnte større Tal. Hyppig Hovedregning, især med benævnte mindre Tal. Tavlebogen I Del. Den lille Tabel.
- 1 u. De fire første Regningsarter med benævnte Tal efter Meiers I Del. Hyppig Hovedregning.
- 2 u. Reguladetri og Addition og Subtraktion i Brøk er indøvet efter Meier I og II Del samt Skov og Christensens Regnebog. Hyppig Hovedregning og Regning paa den store Tavle.
- 3 u. De fire Regningsarter i Brøk efter Meiers Regnebog II. Regning paa den sorte Tavle og hyppig Hovedregning.
- I A. De fire Regningsarter i Brøk, Decimalbrøk og Reguladetri. Hyppig Hovedregning.
- I (R + st). Decimalbrøk og Reguladetri efter Meiers Regnebog II.
- II A. Decimalbrøk, Handels-, Delings- og Procentregning samt Opg. af bl. Indhold efter Chr. Hansens Handelsregnebog og Meiers II Del. Endvidere Fladeregning. Hyppig Hovedregning.
- II. Meiers Regnebog II og Christensen og Skov Regnebog II: Reguladetri, Procentregning, Handelsregning.
- III R. Kn. Christensens Regnebog: Forholds- og Handelsregning samt Fladeregning og Opg. af bl. Indhold.
- IV R. Knud Christensens Regnebog. Areal- og Rumfangsberegning. Sammensat Rentesregning. Eksamensopgaver.

Naturlære.

- Ellinger: Lærebog i Fysik. Petersen & Forchhammer: Lærebog i Astronomi.
- I A og II A. Gennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet, tildels efter Kirstine Meyer: Lille Naturlære.
 - III R. Varmelære, Magnetisme og Elektricitet.
 - IV R. Den mekaniske Fysik. Repeteret det hele Pensum.
 - V. Forfra til molekulære Kræfter. Varmelære, Magnetisme og Elektricitet.
 - VI. Varmelære, Magnetisme og Elektricitet. Hele Astronomien. Repeteret det hele Pensum.

Skrivning.

Stejlskrift er indøvet efter Frk. Stremmes Skrivebøger og Skriveøvelser.

I de højere Klasser er der især arbejdet paa at udvikle Elevernes Haandskrift uden dog at forsømme Skønskriften.

Tegning.

I 2 F og 3 F fri Tegning efter Naturen og Modeller. I I—IV R er Hr. Tegneinspektør Andersens System fulgt.

Sang.

Undervisningen er fremmet efter Reglementet.

Gymnastik.

Undervisningen er ledet efter det ny danske System. Pigerne Gymnastik ledes af Lærerinder. For Pigerne er Skolens særlige Gymnastikdragt ønskelig.

Kvindeligt Haandarbejde.

Den schallenfeldske Metode med Lempelser er brugt. Skolens Maal er at indøve Eleverne i det daglige Livs praktiske og nyttige Haandarbejder.

Sløjd.

Aksel Mikkelsens System er fulgt, saaledes at der er taget stærkt Hensyn til det praktiske Livs Krav.

Disciplene.

Discipeltallet, som umiddelbart efter Sommerferien var 284, er nu (7de Marts) 287, idet der i den mellemiggende Tid er optaget 11 og udgaaet 8.

Hvorledes Discipeltallet forøvrigt har vekslet i Aarets Løb, ses af følgende

Oversigt:

	Afgang	Tilgang	Discipel- tal
Tallet af Disciple ved Programmets Ud- stedelse 1902			263
Udgaet efter Programmets Afsluttelse i 1902 og før Aarsprøven.....	6		
Udgaet efter Afgangs- og Aarsprøverne	26		
Tilgang ved Optagelsesprøven 25de Juni samt ved Indmeldelse i 1 F		53	
Senere optaget		11	
Afgang i Skoleaaret	8		
Nuværende Discipeltal			287

Efter Forældrenes Livsstillinger fordeler Disciple-
lene sig paa følgende Maade: 48 er Børn af Land-
brugere, 98 af Handlende, 74 af Embeds- og Be-
stillingsmænd, 56 af Haandværkere, 11 af Forældre
i forskellige andre Livsstillinger.

Af de 287 Disciple er 217 Drengene, 70 Piger.

I nedenstaaende Fortegnelse er Disciple-
ne opførte klassevis i Bogstavorden. Hjemstedet nævnes kun,
naar Forældrene er bosatte udenfor Kolding.

VI Kl. (3 Disciple).

1. *J. Bennetzen.* Overretssagfører B.
2. *A. Buch.* Fhv. Gaardejer B., Seest.
3. *H. Koch.* Inspektør K., København.

V Kl. (5 Disciple).

1. *H. Juhl.* Afd. Gaardejer J.
5. *Agnete Michaelsen.* Bogholder M.
6. *M. Mikkelsen.* Fabrikant M.
7. *Chr. Rossen.* Gaardejer R., Ødis.
8. *E. Romeling.* Oberstløjtnant R.

IV st. Kl. (8 Disciple).

9. *M. Buhl.* Gaardejer B., Vejen.
10. *R. Jessen.* Lærer, Cand. polyt. J.
11. *V. Kiørboe.* Sognepræst K.
12. *P. Müller.* Apoteker M.
13. *N. Nielsen.* Proprietær N., Sønderris.
14. *M. Sprechler.* Tandlæge S.
15. *Ellen Sørensen.* Afd. Pastor S., Dannemarre.
16. *J. Walther.* Afd. Skomager W., Vamdrup.

IV Rkl. (12 Disciple).

17. *H. Albrechtsen.* Partikulier A.
18. *A. Bramsen.* Afd. Bødker B.
19. *E. Christensen.* Grosserer J. J. C.
20. *Helga Fussing.* Arkitekt F.
21. *H. Juhl.* Lærer, Translatør J.
22. *W. Lund.* Forretningsfører L.
23. *S. Markussen.* Bestyrer af Højskolehjemmet M.
24. *A. Olsen.* Gartner O.
25. *H. Pedersen.* Lærer P., Vonsild.
26. *H. Refslund.* Gaardejer R., Seest.
27. *V. Schmidt.* Købmand S., Brørup.
28. *M. Schouenborg.* Afd. Lærer S., Hover.

III st. Kl. (9 Disciple).

29. *Chr. Bartholdy.* Pastor B., Seest.
30. *E. Bock.* Pastor B.
31. *A. Brødsgaard.* Proprietær B., Ravnholt.
32. *Oline Christiansen.* Afd. Lærer C., Lindknud.
33. *V. Juhl.* Afd. Gaardejer J., Skartved.
34. *V. Madsen.* Fru Cathrine M.
35. *C. Rudbeck.* Brolægger R.
36. *Ida Schaumann.* Arbejdsmand S.
37. *V. Stein.* Købmand S.

III Rkl. (25 Disciple).

38. *P. Aagaard.* Købmand A.
39. *C. Fick.* Skolebestyrer F., København.
40. *Inger Fussing.* Søster til Nr. 20.
41. *Eva Henriksen.* Lotterikollektør H.
42. *Charlotte Ingwersen.* Propr. I., Elisabethsminde, Viuf.
43. *P. Ingwersen.* Broder til Nr. 42.
44. *Marie Jensen.* Købmand J. P. J.
45. *F. Juhl.* Broder til Nr. 21.
46. *Emilie Lauritzen.* Arbejdsmand L.
47. *J. Møller.* Fru Mariane M.
48. *L Nagel.* Partikulier N.
49. *Alma Neuhausen.* Lithograf N.
50. *Magna Nørgaard.* Lærer N.
51. *F. Olsen.* Broder til Nr. 24.
52. *Johanne Petersen.* Bogholder P.
53. *S. Reumert.* Læge R.
54. *E. Rose.* Herredsfuldmægtig R.
55. *Kirstine Rosen.* Ejendomskommissionær R.
56. *M. Schmidt.* Karetmager S., Tved.
57. *P. Schmidt.* Købmand S.
58. *H. Sørensen.* Gaardejer S., Haastrup.
59. *O. Sørensen.* Tømremester S.
60. *A. Thaysen.* Afd. Købmand T.
61. *H. Thomsen.* Skibskaptajn T.
62. *E. Warming.* Lotterikollektør W.

II st. Kl. (11 Disciple).

(Klasselærer: Hr. Karl Hansen).

63. *Karen Bruun.* Skolebestyrer B.
64. *M. Dystrup.* Tømremester D.
65. *Chr. Hempel.* Læge H.
66. *H. Hørtyck.* Proprietær H., Vamdrup.
67. *S. Lau.* Sagfører L.

- 68. *J. Markussen.* Broder til Nr. 23.
- 69. *M. Olesen.* Grønthandler O.
- 70. *H. Romeling.* Broder til Nr. 8.
- 71. *C. Schmidt.* Grosserer S.
- 72. *E. Sønnichsen.* Gasaf læser S.
- 73. *V. Thislund.* Afd. Agent T.

II Rkl. (12 Disciple).

(Klasselærer: Hr. Karl Hansen.)

- 74. *E. Andersen.* Købmand A.
- 75. *F. Christensen.* Musikdirektør C.
- 76. *A. Krag-Christensen* Skibsbygger C.
- 77. *O. Conradsen.* Købmand C.
- 78. *Chr. Fulling.* Bankassistent F.
- 79. *P. Hornstrup.* Vinhandler H.
- 80. *Germine Ingwersen.* Søster til Nr. 42 og 43.
- 81. *G. Jordahn.* Handelsrejsende J.
- 82. *O. Lumbye.* Direktør L.
- 83. *F. Manford.* Grosserer M.
- 84. *Elisabeth Refslund.* Søster til Nr. 26.
- 85. *K. Schultz.* Gaardejer S.

II Rkl. A. (6 Disciple).

(Klasselærerinde: Frk. Teisen).

- 86. *S. Andersen.* Handelsrejsende A.
- 87. *N. Johansen.* Afd. Købmand J.
- 88. *H. Mikkelsen.* Broder til Nr. 6.
- 89. *K. Nielsen.* Købmand N.
- 90. *H. Refslund.* Broder til Nr. 26 og 84.
- 91. *Anna Sørensen.* Proprietær S., Fovslet.

I st. Kl. (16 Disciple).

(Klasselærer: Hr. Nissen.)

- 92. *J. Brandt.* Kobbersmedmester B.

93. *Else Bruun*. Søster til Nr. 63.
94. *P. Clausen*. Fabrikant C.
95. *Camilla Damgaard*. Gas- og Vandmester D.
96. *H. Hansen*. Bødkermester H.
97. *K. Henningsen*. Læge H., Sønder Bjert.
98. *Karen Henriksen*. Søster til Nr. 41.
99. *H. Juhl*. Proprietær J., Foldingbro.
100. *P. Juhl*. Proprietær N. J., Skartved.
101. *Kirstine Juhl*. Søster til Nr. 21 og 45.
102. *E. Kall*. Konsul K., Frederikshavn.
103. *J. Lind*. Proprietær L., Sønder Bjert.
104. *K. Moe*. Pastor Moe, Sønder Bjert.
105. *Chr. Møller*. Afd. Ostehandler M.
106. *O. Papsøe*. Bogholder P.
107. *Chr. Petersen*. Broder til Nr. 52.

I Rkl. (19 Disciple).

(Klasselærer: Hr. Nissen.)

108. *J. Bay*. Dampskibsekspeditor B.
109. *Chr. Christiansen*. Fhv. Møller C.
110. *A. Damgaard*. Broder til Nr. 95.
111. *Astrid Fussing*. Søster til Nr. 20 og 40.
112. *H. Hansen*. Arbejdsmand A. H.
113. *Inger Juhl*. Murmester J.
114. *Anna Jørgensen*. Arbejdsmand J.
115. *Karen Laugesen*. Arbejdsmand L.
116. *Agnes Nørgaard*. Søster til Nr. 50.
117. *Gyde Ravn*. Fhv. Gaardejer R.
118. *Magdalene Schmidt*. Bogholder S.
119. *M. Schmidt*. Broder til Nr. 57.
120. *Anna Schou*. Grosserer S.
121. *Fr. Simonsen*. Restauratør S.
122. *G. Skytte*. Forfatter S.
123. *G. Sørensen*. Afd. Grosserer O. S.

- 124. *A. Thomsen.* Urmager T.
- 125. *N. Utzon.* Snedker U.
- 126. *Marie Vonsyld.* Arbejdsmand V.

I Rkl. A. (7 Disciple).

(Klasselærerinde: Frk. Teisen.)

- 127. *E. Aggerbeck.* Afd. Købmand A.
- 128. *P. Bojlesen.* Fhv. Restauratør B.
- 129. *E. Christensen.* Direktør C.
- 130. *A. Madsen.* Møller M.
- 131. *Marie Scherrebeck.* Fhv. Gaardejer S.
- 132. *A. Thyboe.* Vognmand T.
- 133. *E. Rasch.* Købmand R.

3 u. (27 Disciple).

(Klasselærerinde: Frøken Lorenzen.)

- 134. *Dagmar Bahnson.* Apoteker B.
- 135. *J. Bartholdy.* Broder til Nr. 29.
- 136. *Fr. Bennetzen.* Broder til Nr. 1.
- 137. *E. Krag-Christensen.* Broder til Nr. 76.
- 138. *Kirstine Hansen.* Forpagter H., Vonsild.
- 139. *P. Hempel.* Broder til Nr. 65.
- 140. *Fr. Hansen.* Handelsrejsende H.
- 141. *J. Ibh.* Lærer I.
- 142. *H. Ingwersen.* Broder til Nr. 42, 43, 80.
- 143. *Olga Iskov.* Gaardejer I., Seestskovgaard.
- 144. *A. Iversen.* Gæstgiver I.
- 145. *Ester Jensen.* Grosserer C. J.
- 146. *J. O. Jensen.* Købmand J. M. J.
- 147. *H. Kjøbmand.* Sagfører K.
- 148. *Kr. Knudsen.* Gartner K.
- 149. *O. Lindgren.* Gæstgiver L.
- 150. *A. Lumbye.* Bogtrykker L.
- 151. *St. Løssl.* Fabrikant L.

152. *P. Madsen*. Restauratør M.
153. *K. v. Mehren*. Mæglerfuldmægtig v. M.
154. *Ingeborg Mikkelsen*. Søster til Nr. 6 og 88.
155. *Carla Møller*. Købmand M.
156. *Th. Olsen*. Broder til Nr. 24 og 51.
157. *Kirstine Oppenhagen*. Maler R. O.
158. *W. Petersen*. Købmand J. P.
159. *Minna Ramsing*. Bogholder R.
160. *H. Sørensen*. Afd. Købmand S.

2 u. (26 Disciple).

(Klasselærer: Hr. Thau.)

161. *C. Andersen*. Cigarhandler A., Esbjerg.
162. *A. Bojlesen*. Broder til Nr. 128.
163. *Ellen Carlsen*. Afd. Gaardejer C.
164. *K. Christensen*. Stabssergent C.
165. *A. Glenstrup*. Afd. Gaardejer G., Munkensdam.
166. *H. Grau*. Grosserer G.
167. *A. Jacobsen*. Købmand J.
168. *R. Jensen*. Broder til Nr. 44.
169. *V. Jensen*. Malermester J.
170. *P. Kiørboe*. Broder til Nr. 11.
171. *O. Lumbye*. Broder til Nr. 150.
172. *Ellen Lund*. Søster til Nr. 22.
173. *Kristiane Madsen*. Søster til Nr. 130.
174. *P. Madvig*. Læge M.
175. *O. Markussen*. Broder til Nr. 23 og 68.
176. *Elisabeth Møller*. Søster til Nr. 105.
177. *K. Neckelmann*. Købmand N.
178. *H. Rose*. Broder til Nr. 54.
179. *Anna Rosendahl*. Bogholder R.
180. *A. Simonsen*. Broder til Nr. 121.
181. *E. Stenderup*. Grosserer S.
182. *R. Sørensen*. Broder til Nr. 123.

- 183. *J. Thislund.* Broder til Nr. 73. •
- 184. *J. Tønder.* Restauratør T.
- 185. *H. Tørring.* Fhv. Købmand T.
- 186. *L. Ørum.* Slagtermester Ø.

1 u. (23 Disciple).

(Klasselærer: Hr. Karl Hansen.)

- 187. *S. Bruun.* Broder til Nr. 63 og 93.
- 188. *G. Ebbesen.* Købmand E.
- 189. *E. Granau.* Barber G.
- 190. *Dagmar Hansen.* Søster til Nr. 138.
- 191. *G. Heeno.* Lærer og Translatør H.
- 192. *P. Holm.* Partikulier H.
- 193. *Frida Jensen.* Købmand M. J.
- 194. *Thyra Jochumsen.* Afd. Slagtermester J.
- 195. *N. Juhl.* Grosserer J.
- 196. *J. Klinge.* Gaardejer K., Tved.
- 197. *Kirstine Klausen.* Lærer K.
- 198. *H. Lau.* Broder til Nr. 67.
- 199. *C. Lumbye.* Broder til Nr. 150 og 171.
- 200. *P. Lumbye.* Broder til Nr. 82.
- 201. *Aage Lund.* Lærer Lund.
- 202. *J. Mikkelsen.* Broder til Nr. 6, 88, 154.
- 203. *C. Nielsen.* Partikulier N.
- 204. *L. Nielsen.* Skotøjsfabrikant N.
- 205. *Dagny Olsen.* Søster til Nr. 24, 51, 156.
- 206. *Aage Refslund.* Broder til Nr. 26, 84, 90.
- 207. *Th. Refslund.* Broder til Nr. 26, 84, 90, 206.
- 208. *Aage Rosendahl.* Broder til Nr. 179.
- 209. *Ejler Schmidt.* Kordegn S.

3 F. (22 Disciple).

(Klasselærerinde: Frk. Lauridsen.)

- 210. *C. Bahnson.* Broder til Nr. 134.

- 211. *K. Bartholdy.* Broder til Nr. 29 og 135.
- 212. *Anna Brodersen.* Proprietær B.
- 213. *Karen Christensen.* Søster til Nr. 164.
- 214. *N. Clausen.* Broder til Nr. 94.
- 215. *J. Hansen.* Broder til Nr. 138 og 190.
- 216. *P. Jochumsen.* Slagtermester J.
- 217. *Maria Kjøbmand.* Søster til Nr. 147.
- 218. *K. Kraunsøe.* Godsekspeditor K.
- 219. *V. Kraunsøe.* Broder til Nr. 218.
- 220. *H. Lund.* Broder til Nr. 201.
- 221. *H. Madsen.* Broder til Nr. 130 og 173.
- 222. *Edith v Mehren* Søster til Nr. 153.
- 223. *O. Mikkelsen.* Broder til Nr. 6, 88, 151, 202.
- 224. *R. Møller.* Broder til Nr. 105 og 176.
- 225. *H. Maack.* Skorstensfejermester M.
- 226. *S. Nielsen.* Agent N.
- 227. *V. Pors.* Forretningstører P.
- 228. *J. Ramsing.* Broder til Nr. 159.
- 229. *J. Reumert.* Broder til Nr. 53.
- 230. *V. Slange.* Urmager S.
- 231. *A. Thomsen* Købmand R. T.

2 F. (25 Disciple).

(Klasselærerinde: Fru Hansen.)

- 232. *Elisabeth Aachmann.* Malermester A.
- 233. *J. Abelstedt.* Købmand A.
- 234. *Gudrun Aggerbeck.* Søster til Nr. 127.
- 235. *A. Andreasen.* Proprietær A., Bøgelund.
- 236. *Dorthea Hansen.* Sejlmager H.
- 237. *Ellen Hansen.* Jernbanecassistent H.
- 238. *E. Ibh.* Broder til Nr. 141.
- 239. *A. Jensen* Broder til Nr. 146.
- 240. *Chr. Jensen.* Broder til Nr. 193.
- 241. *Elisabeth Jensen.* Provisor J.

242. *H. Jensen.* Broder til Nr. 44 og 168
243. *V. Jochumsen.* Broder til Nr. 194.
244. *H. Lauridsen.* Urmager I.
245. *K. Laursen.* Bankdirektør I.
246. *K. Lorenzen.* Agent I.
247. *O. Madsen.* Broder til Nr. 130, 173, 221.
248. *C. Marchall.* Tobaksfabrikant M.
249. *E. Molin.* Elektriker M.
250. *P. Maack.* Broder til Nr. 225.
251. *C. Nielsen.* Bagemester N.
252. *O. Nielsen.* Broder til Nr. 204.
253. *A. Rasch.* Broder til Nr. 133.
254. *V. Schmidt.* Købmand S.
255. *Chr. Schou.* Proprietær S., Tved.
256. *Chr. Winkler.* Uldhandler W.

1 F. (31 Disciple).

(Klasselærerinde: Fru Hansen.)

257. *Ella Aachmann.* Søster til Nr. 232.
258. *E. Abelstedt* Broder til Nr. 233.
259. *Ragnhild Aggerbeck.* Søster til Nr. 234.
260. *S. Amdisen.* Jernbaneassistent A.
261. *H. Bech.* Bankdirektør B.
262. *H. Brodersen.* Broder til Nr. 212.
263. *Lucie Brodersen.* Søster til Nr. 212 og 262.
264. *V. Damgaard.* Broder til Nr. 95 og 110.
265. *R. Fedde.* Læderhandler F.
266. *P. Helms.* Agent H.
267. *Esther Hansen.* Forretningsfører H.
268. *E. Heisel.* Agent H.
269. *H. Hansen.* Broder til Nr. 236.
270. *Ellen Heeno.* Søster til Nr. 191.
271. *J. K. Jensen.* Broder til Nr. 145.
272. *Jenny Jensen.* Søster til Nr. 169.

273. *Gerda Kjøbmand.* Søster til Nr. 147 og 217.
274. *Maria Klausen.* Søster til Nr. 197.
275. *P. Klausen.* Broder til Nr. 197 og 274.
276. *Kr. Kristensen.* Fiskeeksportør K.
277. *G. Lund.* Broder til Nr. 201 og 220.
278. *E. v. Mehren.* Broder til Nr. 153 og 222.
279. *Elvine Mikkelsen.* Søster til Nr. 6, 88, 154, 202.
280. *A. Molin.* Broder til Nr. 249.
281. *Ellen Moth.* Lærer, Dr. phil. M.
282. *A. Nielsen* Postbud N.
283. *J. Schmidt.* Broder til Nr. 71.
284. *J. Slange.* Broder til Nr. 230.
285. *H. Sproegel.* Handelsrejsende S.
286. *H. Thislund.* Broder til Nr. 73 og 183.
287. *S. Ørum.* Broder til Nr. 186.

Skolens Samlinger.

*

Biblioteket

har i Løbet af Skoleaaret haft følgende Tilvækst¹⁾:

I. Tidsskrifter.

- Tilskueren* 1902 H. 5—1903 H. 4.
Vor Ungdom 1902 H. 3—1903 H. 1.
Bog og Naal April 1902—April 1903.
Dansk Sundhedstidende 1902 H. 9—1903 H. 8.
Frem til 1903 H. 25.
Gyldendalske Bibliotek til 1902 H. 25.

¹⁾ † betyder tilsendt fra Ministeriet, * Gave fra Forfattere, Forlæggere eller andre private.

Nordisk Tidsskrift for Filologi til XI H. 3.

Matematisk Tidsskrift A.

**Fysisk Tidsskrift* I H. 1—4.

II. Subskriptionsværker.

Rein: Encyclopädisches Handbuch der Pädagogik I.

†*Lund*: Danske malede Portræter III 1—2, IX 1—4.

Danmarks Riges Historie til H. 128.

Ottosen: Folkenes Historie til H. 54.

Fr. Nielsen: Kirkehistorie til II 2.

O. Kalkar: Ordbog til H. 35.

J. und W. Grimm: Deutsches Wörterbuch.

Salmonsens Konversationsleksikon til H. 323.

Brieka: Dansk biografisk Leksikon til H. 129.

Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning til H. 57.

**Gertz*: Græske og latinske Forfattere i Oversættelse 1—9.

Gomperz: Griechische Denker til H. 12.

Skrifter udgivne af Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse.

Smaaestykker udgivne af Folkeskriftselskabet.

Bibliotheca Danica X.⁴

III. Afsluttede Værker.

†*Wimmer*: De danske Runemindesmærker II.

**Carl Vogt*: Zoologische Briefe I—II. 1851. (Gave fra Fru Fibiger.)

**Monrad*: Gamle Ny-Zeeland. 1870.

* — Om politiske Drømmerier. 1870.

* — Den første Kamp om den apostoliske Trosbekendelse. 1875.

* — Den femte Bøn. 1883.

* — Et Bidrag til den apostoliske Trosbekendelses Historie. 1886.

- **Monrad*: Ordinationstaler og Prædikener. (Disse 6 Bøger er en Gave fra Monrads Børn.)
Gödecke: Regnar Lodbrogs Saga.
P. Hansen: Schweitz. 1883.
**Fr. Pio*: Den frie Konkurrences Gennembrud. 1902.
**Gustav Bang*: Kapitalismens Gennembrud. 1902.
Holberg: Hans Mikkelsens Comoedier sammenskrefne for Den Danske Skueplads. Første og Anden Tome. Trykt Aar 1724. Genfremstillet Aar 1902.
Ellen Key: Barnets århundrede I—II. 1901.
Julius Lange: Breve. 1902.
Jespersen: Sprogundervisning. 1901.
†*Erslev*: Frederik IV og Slesvig, Arvehyldingsakterne af 1721. Kbhv. 1901.
†*Bricka*: Indberetninger fra Charles de Dançay.
Grundtvig: Smaaskrifter om den historiske Højskole. 1872.
**Roscher*: Mythologische Lexikon I—IV.
**H. Trier*: Af Vejen og Dagen I—II. 1902.
*Den svenske Skolekommittés Betænkning I—III.
Cl. Wilkens: Pædagogik. 1902.
†Samling af Retsregler for det højere Skolevæsen i Danmark 1891—1901.
†Meddelelser for det akademiske Aar 1900—1901 ved *H. Matzen*.
†*Bricka*: Meddelelser fra Rigsarkivet 1898—1900.
†Universitets og Skoleannaler 16. Kria. 1901.
Thora Goldschmidt: Engelsk til Selvstudium. 1903.
**E. Kaper*: Den daglige Undervisnings Form. 1903.

Desuden er en Del Skolebøger sendt Skolen fra Forfattere og Forlag.

De andre Samlinger.

Til den naturhistoriske Samling har Hr. Maler *Richard Oppenhagen* givet en Samling af 1000 Fugleæg. Desuden er Samlingen øget med mindre Gaver fra forskellige Elever.

Til den fysiske Samling er anskaffet en Ruhmkorffs Induktor, to Vægte samt nogle Redskaber og Kemikalier til lettere kemiske Forsøg.

Elev *Henning Koch* i VI Klasse har til den etnografiske Samling givet en Bue og 30 Pile fra Sumatra. En meget værdifuld Forøgelse har denne Samling faaet ved en af Hr. Læge *Hans Müller* i Kongostaten til Kolding Latin- og Realskole skænket privat Samling af etnografiske Sager. Denne Privatsamling bestaar af 150 Numre, mest Krigsgenstande fra Mellemafrika, erhvervede af Giveren under et fleraarigt Ophold i Kongostaten. I Gavebrevet, som er henlagt i Arkivet mellem Skolens andre Gavebreve, forlanger Hr. Læge Müller, at denne Samling aldrig maa splittes.

Til Billedsamlingen har Skolens tidligere Bestyrer, Hr. Magister *Sigurd Müller* givet 6 smukke Fotogravurer. Fra anden Side er modtaget mindre Gaver. Skolen ejer nu 175 indrammede Stykker.

Til den geografiske Undervisning er anskaffet *Ottosens* Danmarkskort, *Roths* Europaskort samt 2 af *Langes* og *Wüstenbergs* Udfyldningskort.

Til Skolens Majfest har Hr. Guldsmed *Kyster* givet en stilfuld gylden Krone med indlagte Stene.

Forskellige Meddelelser.

Skolens Materiel er paa Grund af det voksende Elevtal øget med 8 ny Tomandsborde.

I Sangsalen er anbragt 2 Fag Ribbevæg, da denne Sal undertiden maa benyttes som Gymnastiksal for Pigerne i Mellemlklasserne.

Af Ministeriet er der gennem Hr. Konservator *Hornung* givet Skolen 135 Kroner til Undervisningsmateriellets Vedligeholdelse og Fornyelse.

Sangundervisningen inspiceredes den 18de December af Sanginspektøren, Hr. Professor *Nebelong* og Sløjdundervisningen den 29de Januar af Hr. Sløjdscoleforstander *Aksel Mikkelsen*.

Bestyreren træffes hver Skoledag paa Skolen Kl. 1—2. Skulde Bestyreren ved Sygdom eller af anden Grund være fraværende, vil Skolen blive ledet af Hr. Inspektør *Karl Hansen*.

Legat, Fripladser og Stipendier.

Præmier indkøbte for »Kolding Borgeres Præmielegat« uddeltes den 23de Oktober for Oplæsning af danske Vers til *H. Koch, R. Jessen, Marie Schouenborg, Ida Schaumann, Johanne Petersen, E. Warming, Kr. Schultz, Anna Sørensen, H. Refslund, Kirstine Juhl, J. Bay,*

for Sang til *F. Christensen, O. Papsø, A. Madsen,*
for Sang og Oplæsning til *E. Sonnichsen, Astrid Fussing, Anna Schou.*

Børn af Skolens faste Lærere har fri Undervisning. Der er desuden bortgivet 25 hele og 23 halve Fripladser til et samlet Beløb af 4143 Kr. Sparekassen for Kolding og Omegn har betalt Skolepenge

for en udenbys Discipel. Vejle Amts Skoleraad har af sit Stipendiefond givet 13 Disciple Understøttelser. 3 fik hver 48 Kr., 10 hver 24 Kr.

Forholdsregler mod smitsomme Sygdomme.

I Overensstemmelse med ministerielt Cirkulære af 11te Maj 1880 vil følgende Regler være at iagttage:

a) Naar der udbryder smitsom Sygdom i et Hjem, hvor der findes skolesøgende Børn, gøres der straks Anmeldelse derom til Skolens Bestyrer.

b) Hvis Sygdommen viser sig at være Skarlagensfeber, Difteritis, Blodgang, eksantematisk Tyfus eller Kopper, formenes Disciplene, — saa vel som Lærere —, i hvis Hjem der findes Patienter med disse Sygdomme, Adgang til Skolen, indtil al Fare for Smitte er hævet.

c) Denne Forholdsregel vil derimod i Regelen ikke være at iagttage under andre Epidemier, f. Eks. Mæslinger, Kighoste, Faaresyge, tyfoid og gastrisk Feber, med mindre disse skulde være af særlig ondartet Karakter. Tvivlstilfælde afgøres af Skolens Bestyrer efter Samraad med vedkommende Huslæge.

Skolebetalingen.

Fra 1ste Juli 1903 betales hvert Fjerdingaar:

i 1ste Forberedelsesklasse	9 Kr.
- 2den —	12 —
- 3die —	15 —
- 1ste Underklasse	18 —
- 2den —	24 —
- 3die —	24 —
- I Rkl. uden Fransk	27 —
- I Rkl. med Fransk og I st.	30 —
- II st. og Rkl.	30 —

i III og IV st. og Rkl. 36 Kr.
 - V og VI Klasse 45 —

For anden Broder eller Søster betales $\frac{3}{4}$, for de øvrige Søskende $\frac{1}{2}$ Kontingent. Disciple i 1—3 F. faar kun Moderation for Søskende i disse Klasser. I Indskrivningspenge gives 6 Kr., i Brændepenge 4 Kr. om Aaret undtagen i 1—3 F., hvor der gives 2 Kr. om Aaret. Skolepengene opkræves fjerdingaarsvis.

I Dimissionspenge gives 16 Kr. af enhver, der indstiller sig til alm. Forberedelseseksamen og IV Kl. Hovedeksamen; ved Indtegningen til Afgangseksamen for studerende betales yderligere 8 Kr. Privatister til de to sidste Eksaminer betaler 40 Kr. Privatister, som skal have Tillægseksamen i enkelte Sprog, betaler for hvert enkelt Sprog 4 Kr., for 3 Sprog paa en Gang 10 Kr. I Indskrivningspenge til Tillægsprøven for Farmaceuter betales 6 Kr.

Skolens Regnskab for 1902.

	Kr.
Indtægt.	
1. Restancer fra foreg. Regnskabsaar	1028. 29
2. Skole- og Indskrivningspenge etc.	22209. 69
3. Statstilskud iflg. Lov af $\frac{10}{4}$ 1855	3000. 00
4. do. iflg. Finansloven	6000. 00
5. Amtstilskud iflg. Kontrakt af $\frac{19}{4}$ 1879	2000. 00
6. Tilskud fra Kolding Kommune	2000. 00
7. Renter af Kapitaler (herunder Kolding Borgeres Præmielegat).	330. 00
8. Forskellige Indtægter	23. 46
9. Underskud fra 1901.	7736. 42
10. Underskud for 1902.	4205. 00
	48532. 86

Udgift.		Kr.
1. Løn til faste Lærere.....		26600. 00
2. Tilskud til Pensionsfonden		1284. 96
3. Timeundervisning og Vikartimer.....		1969. 25
4. Inspektion.....		574. 00
5. Pedeltjeneste og Rengøring		832. 57
6. Bibliotek og Samlinger		298. 70
7. Brændsel og Belysning ¹⁾		1487. 35
8. Skatter og Afgifter		213. 96
9. Understøttelser		1600. 00
10. Renter og Afdrag		1953. 41
11. Regnskabsføreren.....		200. 00
12. Kolding Borgeres Præmielegat.....		40. 00
13. Bygningernes Vedligeholdelse.....		501. 35
14. Inventariets Vedligeholdelse og Fornyelse.....		394. 78
15. Materiale til Sløjdundervisning		433. 83
16. Blæk, Papir, Protokoller.....		121. 83
17. Avertissementer og Skoleprogram.....		288. 90
18. Forskellige og uforudsete Udgifter.....		518. 72
19. Indsat paa Reservefonden		20. 00
20. Restancer, som føres til Indtægt i næste Regnskab		1462. 83
21. Underskud fra 1901.....		7736. 42
		48532. 86

¹⁾ Heri medregnet Brændsel og Belysning til Kolding Handelsskoles Undervisning — (Kommunens Bidrag til denne).

Disciplenes Forældre og Værger samt enhver anden, der har Interesse for Skolen, indbydes til være til Stede ved Eksaminerne og Bekendtgørelsen af deres Udfald. Tiden derfor vil senere blive meddelt.

Georg Bruun.

